غ

‹غ› (غـين) ئەرەب ئېلىپبەسىنىڭ 19 ـ ھەرپى بولۇپ، ئەبجەد ھېسابىدا «1000»نى كۆرسىتىدۇ.

غَابَ يَغِيبُ غَيْبًا وَ غَيْبَةً وَ غِيَابًا: يوقالدى، غايىب بولدى.

غَابَ الشَّمْسُ: كۈن ئولتۇردى، كۈن پاتتى.

غَابَ فُلَانٌ عَنْ فُلَانٍ: پالانى پالانىدىن يىراقلاشتى.

غَابَ فُلَانٌ: پالانى كەلمىدى.

غَابَ عَنْ بِلَادِهِ: سەپەر قىلدى، سەپەرگە چىقىپ كەتتى.

غَابَ عَنِ الرُّشْدِ: ھوشىدىن كەتتى.

غَابَ عَنِ الْبَالِ: ئۇنتۇلۇپ كەتتى، ئېسىدىن كۆتۈرۈلۈپ كەتتى.

«غَابَ عَنْ ذَاكِرَتِي أَنَّنَا إِلْتَقَيْنَا مِنْ قَبْلُ»: ئىلگىرى ئۇچراشقانلىقىمىز ئېسىمدىن كۆتۈرۈلۈپ قاپتۇ.

غَابَ يَغِيبُ غِيبَةً: پالانىنى ئەيىبلىدى، غەيۋەتىنى قىلدى.

غَابَةٌ ج غَابٌ وَ غَابَاتٌ: ئورمانلىق، دەرەخزارلىق.

إِنْسَانُ الْغَابَةِ: ئورانگوتان.

غَابَةُ هِنْدِيٍّ: بامبۇكزارلىق.

غَابَاتُ مَصَدَّاتِ الرِّيَاحِ: بورانىدىن مۇداپىئەلىنىش ئورمىنى.

زِرَاعَةُ الْغَابَاتِ: ئورمان بىنا قىلماق.

نِظَامُ الْغَابَاتِ: ئورمانچىلىق تۈزۈمى.

تَعِيشُ الْحَيَوَانَاتُ الْمُفْتَرِسَةُ فِي الْغَابَةِ: يىرتقۇچ ھايۋانلار ئورمانلىقتا ياشايدۇ.

غَابِرٌ ج غُبَّرٌ وَ غَابِرُونَ: ئۆتكەن، ئۆتۈپ كەتكەن.

فِي الْعَهْدِ الْغَابِرِ: قەدىمكى دەۋردە، ئۆتكەن زاماندا.

﴿فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ ‹قرآن›: لۇتنى، ئۇنىڭ خوتۇنىدىن باشقا تەۋەلىرىنى قۇتقۇزدۇق، پەقەت خوتۇنىلا ھالاك بولغۇچىلاردىن بولدى.

اَلْأَزْمَانُ الْغَابِرَةُ: قەدىمكى زامان، ئۆتكەن زامان.

«حَدَثَ ذَالِكَ فِي الْأَزْمَانِ الْغَابِرَةِ»: بۇ ئۆتكەن زاماندا يۈز بەرگەن.

غَابِشٌ: ئالدامچى، زالىم.

غَابِنٌ: ھورۇن، بوشاڭ.

غَابِيٌّ: ئورمانلىق، ئورمانلىقنىڭ.

غَاثَ يَغُوثُ غَوْثًا غِيَرَةً: ياردەم قىلدى، ئىئانە قىلدى.

غَاثَ يَغِيثُ غَيْثًا وَ غِيَاثًا اللهُ الْمَكَانَ: ئاللاھ جايغا يامغۇر ياغدۇردى.

«فَادْعُ اللهَ يَغِيثُنَا»: دۇئا قىلغىنكى، ئاللاھ بىزگە يامغۇر ياغدۇرۇپ بەرسۇن.

غَاثِرٌ: قويۇق.

غَاجَ يَغُوجُ غَوْجًا فِي مَشْيِهِ: غىلجىڭلاپ ماڭدى، نايناقشىپ ماڭدى.

غَادَةٌ ج غَادَاتٌ: نازىنىن، كېلىشكەن ئايال.

غَادَرَ يُغَادِرُ مُغَادَرَةً ــ هـ: ئۇنى تاشلىۋەتتى، قالدۇرۇۋەتتى، قالدۇرۇپ قويدى، ئايرىلدى.

غَادَرَ بَكِيْنَ إِلَي الْقَاهِرَةِ: ئۇنى بېيجىڭدا قالدۇرۇپ، قاھىرەگە كەتتى.

﴿لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَ لَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا﴾ ‹قرآن›: ئۇلار قىلغان ئەتكەنلىرىنىڭ ھەممىسىنىڭ نامە ـ ئەمالىغا

خاتىرلەنگەنلىكىنى كۆرىدۇ.

غَادَرَ الْمَطَارَ: ئايرودرومدىن ئايرىلدى.

لَمْ أُغَادِرْ هَذَا الْمَكَانَ أَبَدًا: بۇ جايدىن ھەرگىز ئايرىلغىنىم يوق.

«أَرْجُو أَلاَّ تُغَادِرَ مَكْتَبَكَ قَبْلَ السَّاعَةِ الْخَامِسَةِ»: سائەت بەشتىن بۇرۇن ئىشخاناڭدىن ئايرىلماسلىقىڭنى ئۈمىد قىلىمەن.

غَادِرٌ ج غَادِرُونَ وَ غَدَرَةٌ وَ غُدَّارٌ م غَادِرَةٌ ج غَادِرَاتٌ وَ غَوَادِرُ: خائىن، قارا يۈز، خىيانەتكار، ئاسىي.

«اَلذِّئْبُ حَيَوَانٌ غَادِرٌ»: بۆرە قارا يۈز ھايۋان.

«هُمْ غَدَرَةٌ وَلاَ وَفَاءَ لَهُمْ»: ئۇلار ۋاپاسىز ساختىپەزلەردۇر.

غَادَفَ يُغَادِفُ مُغَادَفَةً الْقَوْمَ: قوۋم باياشات ياشاشتى.

غَادِفٌ: كېمىچى، ماتروس.

غَادُوفٌ ج غَوَادِيفُ: پالاق.

غَادَى يُغَادِي مُغَادَاةً الرَّجُلَ: كىشىنى ئەتىگەندە يوقلاپ باردى.

غَادٍ (الْغَادِي): ئەتىگەندە بارغۇچى، سەھەردە بارغۇچى.

كُلُّ رَائِحٍ وَ غَادٍ: كېلىپ-كېتىپ تۇرغۇچىلار.

غَادِيَةٌ ج غَادِيَاتٌ وَ غَوَادٍ: ئەتىگەندىكى بۇلۇت.

غَارَ يَغُورُ غَوْرًا وَ غُؤُورًا الْمَاءُ: سۇ سىڭىپ كەتتى.

غَارَتِ الشَّمْسُ: كۈن ئولتۇردى، كۈن پاتتى.

غَارَتْ عَيْنُهُ: كۆزى ئولتۇرۇشۇپ كەتتى.

غَارَ يَغَارُ غَيْرَةً الرَّجُلُ إِمْرَأَتَهُ عَنْ فُلاَنٍ: كىشى ئايالىنى كۈنلىدى.

غَارٌ ج أَغْوَارٌ وَ غِيرَانٌ: ئۆڭكۈر، غار، كامار.

﴿إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ﴾ «قرآن»: ئۇز ۋاقتىدا كاپىرلار ئۇنى ھەيدەپ چىقارغانىدى. ئۇنىڭغا پەقەت بىر كىشى ھەمراھ ئىدى. ئەينى زامانىدا ئۇ ئىككىسى غاردا ئىدى.

غَارِبٌ ج غَوَارِبُ: نەرسىنىڭ ئەڭ يۇقىرى قىسمى؛ مۆرە، دولا.

غَارِبُ الْحِصَانِ: ئات يالى.

غَوَارِبُ الْبَحْرِ: دېڭىز دولقۇنلىرى.

«تَقَعُ الْمَسْؤُولِيَّةُ عَلَى غَارِبِكَ»: مەسئۇلىيەت سېنىڭ ئۈستۈڭدە.

أَلْقَى حَبْلَ الشَّخْصِ عَلَى غَارِبِهِ: ئۇز مەيلىگە قويۇۋەتتى.

غَارَةٌ ج غَارَاتٌ: ھۇجۇم قىلماق، باستۇرۇپ كىرمەك، تاجاۋۇز قىلىپ كىرمەك.

غَارَةٌ جَوِّيَّةٌ: ھاۋا ھۇجۇمى.

غَارَةُ الْجَرَادِ: چېكەتكە ئاپىتى.

شَنَّ الْغَارَةَ عَلَيْهِمْ: ئۇلارغا قورشاپ ھۇجۇم قىلدى.

«بَدَأَتِ الْغَارَةُ فَانْطَلَقَتْ صَفَّارَاتُ الْإِنْذَارِ»: ھاۋا ھۇجۇمى باشلىنىۋىدى، ئاگاھلاندۇرۇش سىگنالى چېلىندى.

غَارِثٌ: ئاچ، ئاچ قورساق ئادەم.

غَارٌّ: ساختا، يالغان، ياسالما.

غَارِقٌ: غەرق بولغۇچى، چۆكۈپ كەتكۈچى.

تَاجِرٌ غَارِقٌ فِي الدَّيْنِ: قەرزگە بوغۇلۇپ كەتكەن سودىگەر.

رَجُلٌ غَارِقٌ فِي أَفْكَارِهِ: چوڭقۇر پىكىرلىك ئادەم.

غَارِمٌ ج غَارِمُونَ وَ غُرَّامٌ: كېپىللىك قىلغۇچى، قەرزدار.

﴿وَ فِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ﴾ «قرآن»: زاكات ... قۇللارنى ئازاد قىلىشقا، قەرزدارلارغا بېرىلىدۇ.

«الدَّيْنُ مَقْضِيٌّ وَالزَّعِيمُ غَارِمٌ» «حديث»: قەرز تۆلىنىشى كېرەك. رەھبەر كېپىل بولغۇچىدۇر.

غَازَ يَغُوزُ غَوْزًا: ئۇنىڭغا قاراپ ماڭدى، ئۇنى ئىرادە قىلىپ ماڭدى.

غازٌ ج غازَاتٌ: گاز، يەل.

غازٌ طَبِيعِيٌّ: تەبىئىي گاز.

غازٌ سَامٌّ: زەھەرلىك گاز.

غازَاتٌ مُسِيلَةٌ لِلدُّمُوعِ: ياش ئاققۇزغۇچى ۋاسى گازى.

غازُ الْمُسْتَنْقَعَاتِ: پاتقاق گازى.

غازٌ مُدَاخِنٌ: ئىسلىق گاز.

«حَوَّلَ الْحَرَارَةُ الْعَالِيَةُ السَّائِلَ إِلَى غَازٍ»: يۇقىرى تېمپېراتۇرا سۇيۇقلۇقنى پارغا ئايلاندۇرۇۋەتتى.

«تَحْرِيمُ إِسْتِعْمَالِ الْغَازَاتِ السَّامَّةِ فِي الْحُرُوبِ»: ئۇرۇشتا زەھەرلىك گاز ئىشلىتىشنى چەكلەش.

غَازَرَ يُغَازِرُ مُغَازَرَةً: كۆپلەپ نەرسە ئۇندۇرۇۋېلىش ئۈچۈن بىرنەرسە بەردى.

غَازَّ يُغَازُّ مُغَازَّةً: دەتالاش قىلدى.

غَازَلَ يُغَازِلُ مُغَازَلَةً الْمَرْأَةَ: ئايالغا دوستلۇق ئىزھار قىلدى، چاقچاق قىلدى.

غَازٍ (الْغَازِي) ج غُزَاةٌ وَ غُزَّاءٌ وَ غُزًّى: تاجاۋۇزچى، بويسۇندۇرغۇچى، غازات قىلغۇچى، باسقۇنچى، باسمىچى.

صَدَّ شَعْبُنَا جَمِيعَ الْغُزَاةِ: خەلقىمىز بارلىق باسقۇنچىلارنى چېكىندۇردى.

﴿أَوْ كَانُوا غُزًّى لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا﴾ ‹قرآن›: كاپىرلار غازاتقا چىققان قېرىنداشلىرى ھەققىدە: «ئۇلار يېنىمىزدا بولغان بولسا ئۆلمەيتتى» ، دېگەن.

غَازُوزَةٌ: گازلىق سۇ، مىنېرال سۇ.

غَازِيَةٌ ج غَوَازٍ وَ غَازِيَاتٌ: ئۇسسۇلچى ئايال، ئايال ئارتىست.

غَازِيٌّ: گازلىق.

مَاءٌ غَازِيٌّ: گازلىق سۇ.

غَاسِقٌ: قاراڭغۇ كېچە، زۇلمەت، قاراڭغۇ.

﴿وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ﴾ ‹قرآن›: قاراڭغۇلۇقى بىلەن كىرگەن كېچىنىڭ شەررىدىن پاناھ تىلەيمەن.

غَاسُولٌ: سوپۇن.

غَاشِمٌ: زالىم، زومىگەر، ۋەھشىي، بۇلاڭچى.

هَذَا حَاكِمٌ غَاشِمٌ: بۇ زالىم ھۆكۈمران.

غَاشِيَةٌ ج غَوَاشٍ: بۆرەك قېپى؛ ئاپەت، ھادىسە، قىيامەت؛ دوزاخ؛ غىلاپ.

﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ﴾ ‹قرآن›: (ئى مۇھەممەد) ساڭا ھەقىقەتەن قىيامەتنىڭ خەۋىرى كەلدىمۇ؟

غَاصَ يَغُوصُ غَوْصًا وَ غِيَاصًا وَ مَغَاصًا الرَّجُلُ فِي الْمَاءِ: كىشى سۇغا چۈشتى، چۆكتى.

غَاصَ عَلَى كَذَا: تەتقىق قىلدى، ئىنچىكىلەپ تەكشۈردى.

غَاصَ فِي الْمَنْجَمِ: كانغا چۈشتى.

﴿وَمِنَ الشَّيْطَانِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ﴾ ‹قرآن›: سۇلايمانغا يەنە بىر قىسىم شەيتانلارنى مۇسەخخەر قىلىپ بەردۇق. ئۇلار دېڭىزلارغا چۆكۈپ ئۇنىڭغا ئۈنچە-مارجان (گۆھەرلەرنى) سۈزۈپ چىقاتتى.

«يَغُوصُ الْغَوَّاصُ بَحْثًا عَنِ اللُّؤْلُؤِ»: غەۋۋاس مەرۋايىت ئىزدەپ سۇغا شۇڭغۇيدۇ.

غَاصَ فِي الْمَوْضُوعِ: تېمىدا چوڭقۇر ئىزدەندى.

غَاصَبَ يُغَاصِبُ مُغَاصَبَةً فُلَانًا: ئۆزئارا بۇلاڭ-تالاڭ قىلىشتى.

غَاصِبٌ ج غَاصِبُونَ وَ غُصَّابٌ: بۇلاڭچى، قاراقچى.

غَاصٌّ: قىستاڭچىلىق، تىقىنچىلىق.

غَاصٌّ بِالسُّكَّانِ: ئاھالىسى زىچ.

غَاضَ يَغِيضُ غَيْضًا وَ مَغَاضًا وَ مَغِيضًا الْمَاءُ: سۇ سىڭىپ كەتتى؛ يوقالدى.

غَاضَ ثَمَنُ السِّلْعَةِ: مال باھاسى چۈشۈپ كەتتى.

﴿وَغِيْضَ الْمَاءُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ ‹قرآن›: سۇ سوغۇلدى، ئاللاھنىڭ ھۆكۈمى ئىجرا قىلىندى.

غَاضَبَ يُغَاضِبُ مُغَاضَبَةً: ئىككى تەرەپ ئاچچىقلىشىپ قالدى، چاپان سىلىشتى.

غَاضِبٌ: غەزەپلەنگۈچى، تېرىككەك، چۇس، سەپرا مىجەز.

غَاضِفٌ: خاتىرجەم، باياشات.

غَاضَنَ يُغَاضِنُ مُغَاضَنَةً الْمَرْأَةَ: ئايالغا قاش ئاتتى، كۆز تاشلىدى.

غَاضٍ م غَاضِيَةٌ ج غُضَاةٌ: يولغۇننى يىگۈچى.

لَيْلَةٌ غَاضِيَةٌ: قاپقاراڭغۇ كېچە.

نَارٌ غَاضِيَةٌ: يالقۇنجاپ كۆيۈۋاتقان ئوت.

غَاطَ يَغُوطُ غَوْطًا فِي الشَّيْءِ: چۆكۈپ كەتتى، پېتىپ كەتتى.

غَاطَتِ الْأَقْدَامُ فِي الرَّمْلِ: پۇتلار قۇمغا پېتىپ قالدى.

غَاطَ الْمَاءُ فِي الْأَرْضِ: سۇ يەرگە سىڭىپ كەتتى.

غَاطَ يَغِيْطُ غَيْطًا فِي الْوَادِي: جىلغا ئىچىگە كىردى.

غَاطَ فِي الْمَاءِ: سۇغا شۇڭغۇدى.

غَاطٌ ج أَغْوَاطٌ وغيطَان: ئويمان يەر، چوڭقۇرلۇق، ئازگال؛ كىشىلەر توپى.

غَاطَسَ يُغَاطِسُ مُغَاطَسَةً فُلَانًا: چۆمۈلۈشتە پالانى بىلەن بەسلەشتى.

غَاطِسٌ ج غَوَاطِسُ: قاراڭغۇ.

لَيْلٌ غَاطِسٌ: قاراڭغۇ كېچە.

اَلْغَاطِسُ مِنَ السَّفِيْنَةِ: پاراخوتنىڭ سۇ تېگىدە تۇرۇش ئورنى.

غَاطٍ م غَاطِيَةٌ: بولۇق دەرەخ، بۈك-باراقسان دەرەخ.

غَاظَ يَغِيْظُ غَيْظًا: ئاچچىقنى كەلتۈردى، جىلە قىلدى، خاپا قىلدى، ئوغىسىنى قايناتتى.

﴿كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيْظَ بِهِمِ الْكُفَّارَ﴾ ‹قرآن›: (ئۇلار) شاخ چىقارغان، كۈچىنىپ چوڭايغان، ئاندىن ئۆز غولى بىلەن ئۆرە تۇرغان، بولۇقلۇقى ۋە كۆركەم كۆرۈنۈشى بىلەن دېھقانلارنى مەمنۇن قىلغان بىر زىرائەتكە ئوخشايدۇ.

غَاغَةٌ: پەسكەش، رەزىل، كاللا كېسەر، جەمئىيەت داشقاللىرى.

غَافِرٌ ج غَافِرُونَ وَ غَفَرَةٌ: كەچۈرگۈچى، ئەپۇ قىلغۇچى، كەڭچىلىك قىلغۇچى.

﴿غَافِرِ الذَّنْبِ وَ قَابِلِ التَّوْبِ﴾ ‹قرآن›: (ئاللاھ) گۇناھنى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، تەۋبىنى قوبۇل قىلغۇچىدۇر.

غَافَصَ يُغَافِصُ مُغَافَصَةً: تۇيۇقسىزدىن ھۇجۇم قىلدى.

غَافِلٌ ج غَافِلُونَ وَ غُفُولٌ وَ غُفَّلٌ م غَافِلَةٌ ج غَافِلَاتٌ وَ غَوَافِلُ: غاپىل، بىپەرۋا، غەپلەتتە قالغۇچى.

﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ﴾ ‹قرآن›: زالىملارنىڭ قىلمىشلىرىدىن ئاللاھنى بىخەۋەر دەپ ئويلىمىغىن.

غَاقِ: ئۆردەك.

غَالَ يَغُولُ غَوْلًا: يوقاتتى، ھالاك قىلدى، كۆتمىگەن يەردىن تۇتتى.

غَالَ يَغِيْلُ غَيْلًا: ھالاك قىلدى، بىرەر يامانلىق يېتىپ قالدى.

غَالَ الشَّيْءَ: نەرسىنى ئوغرىلىدى.

غَالَ يَغِيْلُ غِيَالًا وَ غِيَالَةً وَ غُؤُولًا الشَّيْءَ نەرسىنى ئوغرىلىدى.

غَالَتِ الْمَرْأَةُ وَلَدَهَا: ئايال بالىسىنى ئېمىتتى.

غَالَبَ يُغَالِبُ مُغَالَبَةً: غەلىبە قىلدى؛ كۈرەش قىلىشتى، رىقابەتلەشتى، غەلىبە قىلىشقا ئۇرۇندى.

غَالِبٌ ج غَالِبُونَ وَ غَلَبَةٌ: غالىب كەلگۈچى،

بويسۇندۇرغۇچى، يەڭگۈچى، ئۈستۈنلۈك قازانغۇچى؛ ھۆكۈمران.

غَالِبَ الْأَوْقَاتِ: دائىم، تولا ۋاقىتلاردا.

﴿وَاللّٰهُ غَالِبٌ عَلَى أَمْرِهِ﴾ «قرآن»: ئاللاھ (خالىغان) ئىشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشقا قادىردۇر.

غَالِبٌ وَ مَغْلُوبٌ: غالىب بولغۇچى ۋە مەغلۇپ بولغۇچى، يەڭگۈچى ۋە يېڭىلگۈچى.

غَالِبًا . فِي الْغَالِبِ: تولا چاغدا، تەخمىنەن.

«أَنَّهُ مَشْغُولٌ جِدًّا فِي هَذِهِ الْأَيَّامِ لِذَالِكَ غَالِبًا مَا يَعْمَلُ سَاعَةً مُتَأَخِّرَةً مِنَ اللَّيْلِ»: بۇ كۈنلەردە ئۇ ناھايىتى ئالدىراش، تولا چاغلاردا ئۇ يېرىم كېچىگىچە ئىشلەيدۇ.

غَالِبِيَّةٌ: كۆپ سانلىق.

غَالَطَ يُغَالِطُ مُغَالَطَةً: ئۇنى خاتالاشتۇردى.

غَالِطٌ: خاتالاشقۇچى، خاتا قىلغۇچى.

غَالَظَ يُغَالِظُ مُغَالَظَةً: ئۇنىڭ بىلەن دۈشمەنلەشتى، ئاداۋەتلەشتى.

غَالَى يُغَالِي مُغَالَاةً فِي الْأَمْرِ: مۇبالىغىلەشتۈرۈۋەتتى، چەكتىن ئاشۇرۇۋەتتى.

«لَا تُصَدِّقْ كُلَّ مَا يَقُولُ صَاحِبُكَ فَإِنَّهُ يُغَالِي أَحْيَانًا»: دوستۇڭنىڭ دېگەنلىرىگە ئىشىنىۋەرمە، ئۇ بەزىدە ئاشۇرۇۋېتىدۇ.

غَالٍ (الْغَالِي) غَالِيَةٌ ج غَالِيَاتٌ وَ غَوَالٍ: باھاسى يۇقىرى، قىممەت؛ چېكىدىن ئاشقان؛ تەرسا، جاھىل؛ قايىنىغۇچى، قايناۋاتقان.

الْأُمْنِيَّةُ الْغَالِيَةُ: يۈكسەك غايە، ئارزۇ-ئۈمىد.

«هَذَا الصِّنْفُ غَالٍ وَ لَكِنَّهُ أَجْوَدُ مِنَ الصِّنْفِ الْآخِرِ»: بۇ تۈرنىڭ باھاسى يۇقىرىراق، لېكىن ئۇ يەنە بىر تۈردىن ياخشىراق.

«نَحْنُ فِي حَاجَةٍ دَائِمَةٍ إِلَى نَصَائِحِكَ الْغَالِيَةِ»: بىز سىزنىڭ قىممەتلىك نەسىھەتلىرىڭگە ھەمىشە موھتاجمىز.

غَالٍ ج غُلَاةٌ: جاھىل، تەرسا؛ ئەكسىيەتچى؛ چېكىدىن ئاشۇرۇۋەتكۈچى.

«كَانَ مِنْ غُلَاةِ الدَّاعِيْنَ الثَّوْرَةَ»: ئۇ چېكىدىن ئاشقان ئىنقىلاب تەشەببۇسچىلىرىدىن ئىدى.

غَامَ يَغِيمُ غَيْمًا السَّمَاءُ: ئاسماننى بۇلۇت قاپلىدى.

غَامَ الْبَعِيرُ: تۆگە ئۇسسىدى، چاڭقاپ كەتتى.

«غَامَتِ السَّمَاءُ وَلَكِنَّهَا لَمْ تُمْطِرْ»: ھاۋا بۇلۇتلۇق بولدىيۇ، لېكىن يامغۇر ياغمىدى.

غَامَرَ يُغَامِرُ مُغَامَرَةً: خەتەرگە تەۋەككۇل قىلدى.

غَامَرَ غَيْرَهُ: جان تىكىپ ئېلىشتى.

غَامِرٌ: كۆپ سۇ؛ خارابىلىك يەر، ۋەيران بولغان يەر.

غَامِضٌ م غَامِضَةٌ ج غَوَامِضُ: تۇتۇق، مۇجمەل، مەخپىي.

سِرٌّ غَامِضٌ: مۇتلەق مەخپىي.

أَمْرٌ غَامِضٌ: مۇجمەل ئىش.

كَلَامٌ غَامِضٌ: تۇتۇق سۆز.

غَامِقٌ: تۇتۇق، قارىغا مايىل، قارامتۇل.

لَوْنٌ غَامِقٌ: تۇتۇق رەڭ.

أَحْمَرٌ غَامِقٌ: تۇتۇق قىزىل، قىزغۇچ.

صَمْتٌ غَامِقٌ: جىمجىت، تىمتاس.

بُنِّيٌّ غَامِقٌ: بېغىر رەڭ، جىگەر رەڭ.

أَخْضَرُ غَامِقٌ: توق يېشىل.

غَامٌّ: قاتتىق ئىسسىق، تىنچىق؛ غەمكىن، قايغۇرغۇچى؛ بۇلۇتلۇق.

غَانِمٌ: پايدا ئالغۇچى، مۇۋەپپەقىيەت قازانغۇچى، غەلىبە قىلغۇچى، غەنىيمەت ئالغۇچى.

عَادَ سَالِمًا غَانِمًا: تولۇق مۇۋەپپەقىيەت بىلەن قايتتى.

غَانِيَةٌ ج غَوَانٍ: ساھىبجامال، گۈزەل ئايال، كۆڭۈل ئېچىش سورۇنلىرىدىكى ئۇسسۇلچى ئايال.

«وَالْغَوَانِي يَغُرُّهُنَّ الثَّنَاءُ»: نازىنىنلارنى ماختاپ

بەرسەك ئۇچىدۇ.

غَاوَرَ يُغَاوِرُ مُغَاوَرَةً الْقَوْمَ: ئۆزئارا بۇلاڭ-تالاڭ قىلىشتى.

غَاوَرَ الْعَدُوَّ الْقَوْمَ: دۈشمەنگە ھۇجۇم قىلدى.

غَاوٍ (الْغَاوِي) ج غَاوُونَ م غَاوِيَةٌ ج غَاوِيَاتٌ: ئازغۇچى، نەپسى-خاھىشىغا بېرىلگۈچى، قايمۇققۇچى، گۇمراھ، ئالدامچى، ساختىپەز.

﴿وَالشُّعَرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ﴾ «قۇرئان»: شائىرلارغا گۇمراھلار ئەگىشىدۇ.

غَايَةٌ ج غَايٌ وَ غَايَاتٌ: بايراق، تۇغ؛ ئۇرۇنۇش، غايە، غەرەز.

غَايَةُ التَّاجِرِ: تىجارەتچىنىڭ ۋىۋىسكىسى.

تَعَجَّبَ غَايَةَ التَّعَجُّبِ: ئىنتايىن ھەيران قالدى.

لِلْغَايَةِ: يۈكسەك دەرىجىدە.

بِغَايَةِ الدِّقَّةِ: بەك ئىنچىكىلىك بىلەن.

هَذِهِ نِهَايَةُ الْمَطَافِ: بۇ، ئىشنىڭ ئاخىرىدۇر.

لَا تُدْرَكُ الْغَايَاتُ بِالْأَمَانِي: قۇرۇق ئارزۇ بىلەن مەقسەتكە يەتكىلى بولمايدۇ.

غَايَرَ يُغَايِرُ مُغَايَرَةً وَ غِيَارًا غَيْرَهُ: ئۆزئارا ئالماشتۇرۇشتى؛ كېلىشەلمىدى، ئەپلىشەلمىدى.

«غَايَرَ أَبَاهُ فِي سُلُوكِهِ»: ئاتىسىنىڭ يولىنى تۇتمىدى.

غَايَظَ يُغَايِظُ مُغَايَظَةً — ه: ئۇنىڭ ئاچچىقىنى كەلتۈردى، ئوغىسىنى قايناتتى.

غَائِبٌ ج غُيَّبٌ وَ غُيَّابٌ وَ غَائِبُونَ: غايىب، غايىب بولغۇچى، يوشۇرۇن.

صَلَاةُ الْغَائِبِ: غايىبتىن نامىزىنى چۈشۈرمەك، غايىبانە جىنازا نامىزىنى ئوقۇماق (يىراق جايدا ئۆلگەن ئادەمنىڭ نامىزىنى غايىبتىن ئوقۇماق).

﴿وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ﴾ «قۇرئان»: ئۇلار ھەرگىز دوزاختىن ئايرىلمايدۇ.

«اَلْحَاضِرُ يُبَلِّغُ الْغَائِبَ مَاسَمِعَ»: ھازىر بولغۇچىلار ئاڭلىغانلىرىنى يوقلارغا يەتكۈزىدۇ.

غَائِرٌ: سىڭىپ كەتكۈچى؛ چوڭقۇر، تېرەن.

حَرَاثَةٌ غَائِرَةٌ: (يەرنى) چوڭقۇر ھەيدىمەك.

غَائِصٌ ج غَاصَةٌ وَ غَوَّاصٌ م غَائِصَةٌ ج غَائِصَاتٌ وَ غَوَّاصٌ: شۇڭغىغۇچى، ھۇجۇم قىلغۇچى.

غَائِطٌ ج غَوطٌ وَغِيَاطٌ: چوڭ تەرەت، كەندە؛ ھاجەتخانا؛ ئويمان يەر.

﴿أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ﴾ «قۇرئان»: ياكى سىلەرنىڭ بىرىڭلار ھاجەتخانىدىن كەلگەن بولساڭلار...

تَحْلِيلُ الْبَوْلِ وَالْغَائِطِ فِي الْمُخْتَبَرِ الطِّبِّيِّ: تىببىي تەجرىبىخانىدا چوڭ-كىچىك تەرەتنى تەكشۈرمەك.

غَائِظٌ: ئاچچىقلانغۇچى.

﴿وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ﴾ «قۇرئان»: ئۇلار ھەقىقەتەن بىزنىڭ ئاچچىقىمىزنى كەلتۈرۈپ قويىدى.

غَائِلٌ: ئۆيلىمىغان، كۈتمىگەن؛ قورقۇنچلۇق، ۋەھشىي.

هُوَ غَائِلُ الْأَنَانِيَّةِ: ئۇ ئۇچىغا چىققان شەخسىيەتچى.

غَائِلَةٌ ج غَوَائِلُ: ئاپەت، بالا-قازا.

«دَفَعَ عَنِ الْفُقَرَاءِ نَائِلَةَ الْجُوعِ»: پۇقرالارنى ئاچارچىلىق ئاپىتىدىن قۇتقۇزدى.

غَائِمٌ: بۇلۇتلۇق كۈن، تۇتۇق ھاۋا.

كَلَامٌ غَائِمٌ: تۇتۇق سۆز.

غَائِيٌّ: غايىۋى.

غُبَارٌ: توپا، چاڭ-توزان؛ كۇل رەڭلىك، خۇنۇك؛ گۈلچېچىكى.

غُبَارُ الطَّلْحِ: گۈلچېچىكى.

لَا غُبَارَ عَلَيْهِ: ئەيىبسىز، نۇقسانسىز، گۇناھسىز.

غُبَارٌ ذَرِّيٌّ: ئاتوم زەررىچىلىرى.

لَا يُشَقُّ لَهُ غُبَارٌ: ھەممىدىن ئۈستۈن.

غُبَارِيٌّ: چاڭ ـ توزانلىق.

اَلْأَرْقَامُ الْغُبَارِيَّةُ: ئەرەب رەقىمى.

غَبَاشَةٌ: خىرە، تۇتۇق، غۇۋا.

غَبَانَةٌ: گاللاۋاڭلىق، ئەخمەقلىق، دۆتلۈك.

غَبَاوَةٌ: نادانلىق، بىلمەسلىك؛ گاللاۋاڭلىق؛ ھاماقەتلىك؛ دۆتلۈك.

غَبَاوَة غَفْلَة: دۆت، گاللاۋاڭ، ھاماقەت.

يَا لَهَا مِنْ غَبَاوَةٍ: بۇ نېمىدېگەن ھاماقەت.

غَبَّ يَغِبُّ غِبًّا فِي الزِّيَارَةِ: ئۇزاقتا يوقلاپ كەلدى.

غَبَّ يَغُبُّ غَبًّا / غِبًّا وَ غُبُوبًا وَ غُبُوبَةً الطَّعَامُ: تاماق بىر كېچە تۇرۇپ قالدى.

غَبَّ يَغِبُّ غَبًّا / غِبًّا وَ غُبُوبًا الْمَاشِيَةُ الْمَاءَ: ئۇلاغ سۇ ئىچتى، بىر سۇمۇرۇپ ئىچىۋەتتى.

غُبٌّ ج أَغْبَابٌ وَ غُبُوبٌ وَ غِبَّانٌ: كىچىك ئارال.

غِبٌّ: كېيىن.

غِبَّ الْمَطَرِ: يامغۇردىن كېيىن.

غِبٌّ ج أَغْبَابٌ: ئاقىۋەت، نەتىجە.

«زُرْ غِبًّا تَزْدَدْ حُبًّا» ‹مثل›: ئارىلاپ يوقلىساڭ مۇھەببەتنى ئاشۇرىسەن.

«أَلَا يَخْشَى غِبَّ عَمَلِهِ؟»: ئىشىنىڭ ئاقىۋىتىدىن قورقمامدۇ؟

غَبَبٌ ج أَغْبَابٌ: ئۆسمە گۆش.

غَبَّبَ يُغَبِّبُ تَغْبِيبًا الطَّعَامُ: تاماق پۇراپ قالدى.

غَبَّبَ فِي الْأَمْرِ: ئىشنى كۆپتۈرۈۋەتمىدى.

غَبَّبَ الشَّاةَ: قوينى كۈن ئاشۇرۇپ ساغدى.

غَبَّبَ عَنْهُ: ئىتتىردى، مۇداپىئە قىلدى.

غَبَّبَ الذِّئْبُ: بۆرە يادىغا كىردى.

غَبَّةٌ: بىر ئىغىز، بىر لوقما، بىر كاپام.

غَبَّرَ يُغَبِّرُ تَغْبِيرًا الشَّيْءَ: نەرسىنى بۇلغىدى، چاڭ ـ توزان قىلىۋەتتى، توپىغا مىلىۋەتتى.

غَبَّشَ يُغَبِّشُ تَغْبِيشًا الشَّيْءَ: نەرسىنى ئاڭقىرالمىدى.

غَبَّطَ يُغَبِّطُ تَغْبِيطًا ـ ه: ئۇنىڭ ھەۋەسىنى كەلتۈردى، قىزىقتۇردى.

غَبَّى يُغَبِّي تَغْبِيَةً الشَّيْءَ: نەرسىنى ياپتى، يوشۇردى.

غَبَّى الشَّعْرَ: چاچنى قىسقارتتى.

غَبَتَ يَغْبِتُ غَبْتًا الشَّيْءَ بِالشَّيْءِ: بىرنەرسىنى يەنە بىرنەرسىگە ئارىلاشتۇردى.

غَبِثَ يَغْبَثُ غَبَثًا وَ غُبْثَةً اللَّوْنُ: توپا رەڭ بولدى.

غَبَرَ يَغْبُرُ غُبُورًا: ئۆتتى، ئۆتۈپ كەتتى؛ خۇنۇكلەشتى، كۈل رەڭگە ئۆزگەردى.

غِبْرٌ: ئۆچمەنلىك، ئاداۋەت.

غَبْرٌ: يىرىڭلىق جاراھەت.

غَبْرَاءُ ج غُبْرٌ: توپا رەڭ؛ خۇنۇك.

اَلْغَبْرَاءُ: زېمىن.

مَا عَلَى الْغَبْرَاءِ مِثْلُهُ: زېمىندا ئوخشىشى يوق.

بَنُو الْغَبْرَاءِ: كەمبەغەللەر، موھتاجلار.

غَبَرَةٌ: توپا، چاڭ ـ توزان؛ كۈل رەڭلىك، خۇنۇك؛ كۈلچىكى.

﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ﴾ ‹قرآن›: يەنە بۇ كۈندە نۇرغۇن يۈزلەرنى چاڭ ـ توزان بېسىپ كەتكەن، قارىداپ كەتكەن بولىدۇ.

غُبْرَةٌ: توپا، چاڭ ـ توزان؛ كۈل رەڭلىك، خۇنۇك؛ كۈلچىكى.

غَبَسَ يَغْبُسُ غَبْسًا اللَّيْلُ: كېچە زۇلمەت قاراڭغۇ بولدى.

غَبَسٌ: قاراڭغۇلۇق، زۇلمەت.

«اِخْتَفَى فِي الْغَبَسِ فَلَمْ يَرَهُ أَحَدٌ»: قاراڭغۇلۇققا يوشۇرۇندى ـ دە، ئۇنى ھېچكىم كۆرمىدى.

غَبِشَ يَغْبَشُ غَبَشًا اللَّيْلُ: كېچە خىرەلەشتى، غۇۋالاشتى.

غَبَشَ يَغْبِشُ غَبْشًا فُلَانًا: ئالدىدى، پەللىدى.

غَبَشٌ ج أَغْبَاشٌ: تاڭ يورۇش ئالدىدىكى

قاراڭغۇلۇق.

غُبْشَةٌ: تاڭ قاراڭغۇسى.

غَبَطَ يَغْبِطُ غَبْطًا وَ غِبْطَةً الرَّجُلَ: ئارزۇ قىلدى، ھەۋەس قىلدى، زوقلاندى.

يَغْبِطُهُ أَصْحَابُهُ وَ يَحْسُدُهُ أَعْدَاؤُهُ: دوستلىرىنىڭ مەستلىكى كېلىدىغان، دۈشمەنلىرىنىڭ ئۇغىسىنى كەلتۈرىدىغان ئادەم.

غِبْطَةٌ: خۇشاللىق، كۆڭۈللۈك، شاد-خۇرام.

صَاحِبُ الْغِبْطَةِ: ئالىيلىرى، جانابلىرى، باش پوپقا قارىتا ئىشلىتىلىدىغان ھۆرمەت سۆزى.

عَاشَ فِي غِبْطَةٍ: كۆڭۈللۈك ياشىدى.

بَدَا فِي غَايَةِ الْغِبْطَةِ: ناھايىتى خۇشال كۆرۈندى.

غَبْغَبٌ ج غَبَاغِبُ: ئېڭەك ئاستىدا ساڭگىلاپ تۇرىدىغان گۆش.

غَبَنَ يَغْبِنُ غَبْنًا الثَّوْبَ: كىيىمنى قاتلىدى.

غَبَنَهُ: ئۇنى ئالدىدى؛ زىيان يەتكۈزدى؛ زۇلۇم سالدى.

غَبْنٌ: ئالدامچىلىق، ساختىپەزلىك.

أَصَابَهُ غَبْنٌ فَاحِشٌ: چوڭ زىيانغا ئۇچرىدى.

غَبِيَ يَغْبَى غَبَاوَةً وَ غَبَاءً الشَّيْءَ: بىلمىدى، چۈشەنمىدى، ئۇقمىدى.

غَبِيَ الشَّيْءُ عَنْهُ: مەخپىي بولدى، يوشۇرۇندى.

غَبِيبٌ: كونا، چىرىك، كونا ئۆرپ-ئادەت.

غَبِيبَةٌ: تۇرۇپ قالغان سۈت.

غَبِيطٌ: تۆگە چومى.

غَبِينَةٌ: ئالدامچىلىق، ساختىپەزلىك.

غَبِيٌّ ج أَغْبِيَاءُ: دۆت، بىلمىسىز، گالۋاڭ، نادان، ھاماقەت.

اَلْمَشْرُوعُ الْغَبِيُّ: ئەخمىقانە پىلان.

غَتَّ يَغُتّ غَتًّا الطَّعَامُ: تاماق بۇزۇلۇپ قالدى.

غَتَّ الْمِيزَابُ فِي الْحَوْضِ: كۆلگە تورۇبىدىن سۇ قۇيۇلدى.

غَتَّ الْمَاءَ: سۇنى غورتۇلدىتىپ ئىچتى.

غَتَّ الشَّيْءَ فِي الْمَاءِ: نەرسىنى سۇغا چىلىدى.

غَتِلَ يَغْتَلُ غَتَلاً الْمَكَانُ: جايىدا دەرەخ كۆپ بولدى، دەرەخزارلىق بولدى.

غَتَمَ يَغْتِمُ غَتْمًا الْحَرُّ: تىنچىق بولدى.

غُتْمَةٌ: ئوچۇق سۆزلىيەلمەسلىك.

غَثَا يَغْثُو غُثُوًّا نَفْسُهُ: كۆڭلى ئاينىدى، ئىچى ئېلىشتى، بىئارام بولدى.

غُثَاءٌ: كۆپۈك، ماغزاپ.

﴿فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى﴾ «قرآن»: ئاندىن، ئۇلارنى قارامتۇل، قۇرۇق ئوت-خەسكە ئايلاندۇردى.

«يَكْثُرُ الْغُثَاءُ فِي الْوَادِي خِلَالَ هَذَا الْفَصْلِ»: بۇ مەۋسۇمدا ۋادىدا كۆپۈك كۆپ بولىدۇ.

غَثَاثَةٌ: ئورۇقلۇق، جۈدەڭلىك.

غَثَّ يَغُثُّ غَثًّا الضِّحْكَ: ئىغىزنى ئېتىۋېلىپ كۈلدى، يوشۇرۇن كۈلدى.

غَثَّ الشَّيْءَ فِي الْمَاءِ: نەرسىنى سۇغا چىلىدى.

غَثَّ يَغُثُّ / يَغِثُّ غَثَاثَةً وَ غُثُوثَةً الشَّاةُ: قوي ئورۇقلاپ كەتتى.

غَثَّ اللَّحْمُ: گۆش ئورۇق بولدى.

غَثَّ يَغِثُّ غَثًّا وَ غَثِيثًا عَلَيْهِ الْمَكَانُ: جاي ئۇنىڭغا ماسلاشمىدى، كۆنەلمىدى.

غَثَّ الْجُرْحُ: جاراھەت يىرىڭدىدى.

غَثٌّ: ئورۇق-جۈدەڭ.

«لَا يُمَيِّزُ بَيْنَ الْغَثِّ وَالسَّمِينِ»: ئورۇق بىلەن سېمىزنى ئايرىمايدۇ، ياخشى-ياماننى ئايرىمايدۇ.

غَثَّاءٌ: كۆپۈك، ماغزاپ.

غَثَرَ يَغْثُرُ غَثْرًا الْمَكَانُ بِالْقَمْحِ: جايدا بۇغداي بولۇق بولدى.

غَثْرَاءُ: لۈكچەك، چۈپرەندە، جەمئىيەت داشقاللىرى.

غَثْرَةٌ: مولچىلىق.

غُثْرَةٌ: تويا رەڭ.

غَثَمَ يَغْثِمُ غَثْمًا لَهُ مِنَ الْمَالِ: ئۇنىڭغا نۇرغۇن مال بەردى.

غَثَمَ الشَّيْءَ: نەرسىنى ئارىلاشتۇرۇۋەتتى.

غَثِمَ يَغْثَمُ غَثَمًا وَ غُثْمَةً: باشتىكى ئاق چاچ كۆپەيدى.

غَثِيَ يَغْثَى غَثْيًا وَ غَثَيَانًا النَّفْسُ: كۆڭۈل ئايىندى، ئىچى ئېلىشتى، بىئارام بولدى.

غَثْيٌ: ھۆ قىلماق، كۆڭلى ئېلىشماق.

غَثَيَانٌ: ھۆ قىلماق، كۆڭلى ئېلىشماق.

«سَبَّبَ السَّفَرُ غَثَيَانَ النَّفْسِ»: سەپەر كۆڭلىنى ئېلىشتۇردى.

غَثِيثٌ: ئورۇق، جۇدەڭ؛ يىرىڭ.

غَثِيثُ الْقَرْحَةِ: يارىنىڭ يىرىڭى.

غَجَرِيٌّ ج غَجَرٌ: قىزىقچى، مەسخىرىۋاز، سېرك ئۆمىكى.

اَلْغَدُ: ئەتە.

إِنَّ غَدًا لِنَاظِرِهِ قَرِيبٌ: كۈتكۈچىگە ئەتە چوقۇم كېلىدۇ.

غَدًا فِي الْغَدِ: ئەتە.

﴿وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ﴾ «قرآن»: ھەر ئادەم ئەتە ئۈچۈن نېمىلەرنى تەييارلىغانلىقىغا قارىسۇن.

«سَأَبْدَأُ الْمَشْرُوعَ مِنَ الْغَدِ»: ئەتىدىن باشلاپ پىلانغا كىرىشىمەن.

غَدَا يَغْدُو غُدُوًّا: ئەتىگەندە باردى، سەھەردە يولغا چىقتى؛ ئايلاندى، ئۆزگەردى.

غَدَا وَ رَاحَ: ئەتىگەن بېرىپ كەچ قايتتى.

﴿وَغَدَوْا عَلَى حَرْدٍ قَادِرِينَ﴾ «قرآن»: ئۇلار (مىسكىنلەرنى باغدىن) توسۇيالايمىز، دېگەن ئوي بىلەن ئەتىگەندە تۇرۇشتى.

«أَخَذَ يَغْدُو وَ يَرُوحُ فِي الْغُرْفَةِ وَهُوَ يُفَكِّرُ الْأَمْرَ»: ئۇ ئۆيدە ئويلىنىپ ئۇيان-بۇيان مېڭىشقا باشلىدى.

«غَدَتْ تَكْتُبُ الرِّسَالَةَ إِلَيْهِ»: ئۇنىڭغا خەت يېزىشقا كىرىشتى.

«نَزَلَ الْمَطَرُ فَغَدَا الْمَكَانُ أَخْضَرَ»: يامغۇر يېغىۋىدى، جاي يېشىللىققا چۆمدى.

غَدًا ج أَغْدِيَةٌ: ئەتىگەنلىك تاماق، ناشتىلىق.

«يَتَنَاوَلُ غَدَاهُ فِي الْمَطْعَمِ»: ئەتىگەنلىك تاماقنى تاماقخانىدا يەيدۇ.

غَدَاةٌ ج غَدَوَاتٌ: ئەتىگەن، سەھەر؛ كەلگۈسى.

غَدَاةُ ثَوْرَةِ أُكْتُوبِرَ: ئۆكتەبىر ئىنقىلابى ئەتىگىنى.

غَدَاةُ أَوَّلِ مَايُو: 1 - ماي ئەمگەكچىلەر بايرىمى ئەتىگىنى.

﴿يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ﴾ «قرآن»: ئۇلار ئەتىگەندە-ئاخشامدا پەرۋەردىگارىغا ئىبادەت قىلىدۇ.

غَدَافٌ ج غِدْفَانٌ: قاغا.

غُدَافِيٌّ: قارا رەڭلىك.

غِدَانٌ: كىيىم ئاسقۇچ.

غَدَّ يَغُدُّ غَدًّا: ئىششىپ قالدى؛ ئۆسمە پەيدا بولۇپ قالدى.

غَدَّارٌ ج غَدَّارُونَ: خائىن، ئاسىي، ۋەدىن ساتقۇچ.

«لَا تَأْمَنِ الدَّهْرَ فَإِنَّهُ غَدَّارٌ»: زامانغا ئىشىنىپ كەتمە، چۈنكى ئۇ بىر ۋاپاسىز.

غَدَّارَةٌ ج غَدَّارَاتٌ: تاپانچا.

غَدَّارَةٌ سَرِيعَةُ الطَّلَقَاتِ: ئاپتومات.

غُدَّةٌ وَ غُدَدَةٌ ج غُدَدٌ وَ غَدَائِدُ: بەز، قاللانبەز.

الْغُدَّةُ الْأُنْبُوبِيَّةُ: نەيچىسىمان بەز.

الْغُدَّةُ النُّخَامِيَّةُ: مېڭە ئاستى بېزى.

اَلْغُدَّةُ الصَّنَوْبَرِيَّةُ: ئۇششۇقسىمان بەز، مېڭە ئۈستى بېزى.

اَلْغُدَّةُ الدَّرَقِيَّةُ: قالقانبەز.
ضِخَمُ الْغُدَّةِ الدَّرَقِيَّةِ: قالقانبەز ئىششىقى، پوقاق.
أُصِيبَ بِإِلْتِهَابٍ فِي الْغُدَّةِ: بەز ياللۇغى بولۇپ قالدى.
اَلْغُدَّةُ الثَّدْيِيَّةُ: ئەمچەك بېزى.
غُدَّةٌ صَمَّاءُ: ئىچكى ئاجراتما بېزى.
اَلْغُدَدُ التَّيْمُوْسِيَةُ: مېڭە بەزلىرى.
اَلْغُدَدُ ذَاتَ الْإِفْرَازِ الدَّاخِلِيِّ: ئىچكى ئاجراتما بەزلىرى.
اَلْغُدَدِ الصَّمِّ: ئىچكى ئاجراتما بەزلىرى.
اَلْغُدَدُ جَارَةُ الدَّرَقِيَّةِ: بىر جۈپ قالقانبەز.
اَلْغُدَدُ الْجِنْسِيَّةُ: جىنسىي بەز.
اَلْغُدَدُ اللِّمْفَاوِيَّةُ: لىمفا بېزى.
غَدَّدَ يُغَدِّدُ تَغْدِيْدًا نَصِيْبَهُ: نېسىۋىسىنى ئالدى.
غَدَّى يُغَدِّي تَغْدِيَةً الرَّجُلَ: كىشىگە ئەتىگەنلىك تاماق بەردى، ناشتىلىق بەردى.
«غَدَّى ضَيْفَهُ لَحْمًا»: مېھمىنىنى ئەتىگەندە گۆش بىلەن مېھمان قىلدى.
غُدَدِيٌّ: بەزنىڭ، بەزلىك.
غَدَرَ يَغْدِرُ وَ غَدِرَ يَغْدَرُ غَدْرًا وَ غَدَرَانًا بِهِ: ئۇنىڭغا خائىنلىق قىلدى، ۋاپاسىزلىق قىلدى، ساختىپەزلىك قىلدى.
غَدِرَ يَغْدَرُ غَدَرًا الرَّجُلُ: كۆلنىڭ سۈيىنى ئىچتى.
غَدِرَ الْمَكَانُ: جاي تاشلىق بولدى.
غَدِرَ اللَّيْلُ: كېچە زۇلمەت بولدى.
غَدِرَ عَنْ أَصْحَابِهِ: ھەمراھلىرىدىن ئايرىلدى.
غَدْرٌ: خىيانەتچىلىك، ۋاپاسىزلىق، ئاسىيلىق.
غَدَفَ يَغْدُفُ غَدَفًا لَهُ فِي الْعَطَاءِ: ئۇنىڭغا جىق نەرسە بەردى.
غَدَفٌ: نازۇنېمەت، باياشات، مولچىلىق.
غَدِقَ يَغْدَقُ غَدَقًا الْمَطَرُ: يامغۇر مول ياغدى.
غَدِقَ التُّرَابُ: توپا لاي بولۇپ كەتتى.
غَدِقَ الْعَيْشُ: تۇرمۇش پاراۋان بولدى، كەڭ-كۇشادە بولدى.
غَدَقٌ: مول، كۆپ.
﴿لَأَسْقَيْنَاهُمْ مَاءً غَدَقًا لِنَفْتِنَهُمْ فِيْهِ﴾ ‹قرآن›: ئۇلارنى سىناش ئۈچۈن مول يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرەتتۇق.
غَدِقٌ: كەڭ-كۇشادە، مولچىلىق، پاراۋان.
غَدِنَ يَغْدَنُ غَدَنًا: بوشاپ كەتتى، بوشىشىپ كەتتى.
غَدَنٌ. غُدْنَةٌ: ھېرىپ كەتمەك، بوشاپ كەتمەك.
غُدْوَةٌ ج غُدُوٌّ وَ غُدًا وَ غُدُدٌ: ئەتىگەن، سەھەر.
﴿يُسَبِّحُ لَهُ فِيْهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ﴾ ‹قرآن›: (مۆئمىنلەر) ئەتىگەن-ئاخشامدا تەسبىھ ئېيتىپ تۇرىدۇ.
غَدُورَةٌ ج غُدُرٌ: ئاينىغۇچى، ئاسىيلىق قىلغۇچى، خىيانەتكار، ۋاپاسىز.
غَدِيَ يَغْدَى غَدًى وَ غَدَاءً الرَّجُلُ: ئەتىگەنلىك تاماق يېدى، ناشتا قىلدى.
غَدِيْرٌ ج غُدُرٌ وَ غُدْرَانٌ وَ أَغْدِرَةٌ: كۆل، كۆلچەك.
«يَشْرَبُ أَهْلُ هَذِهِ الْقَرْيَةِ مِنْ مَاءِ الْغَدِيْرِ»: بۇ يېزىنىڭ ئاھالىسى كۆل سۈيى ئىچىدۇ.
غَدِيْرَةٌ ج غَوَادِرُ: ئۆرۈمە چاچ.
غَذَا يَغْذُو غَذْوًا الرَّجُلُ بِالطَّعَامِ: كىشىگە تاماق بەردى.
غِذَاءٌ ج أَغْذِيَةٌ: يېمەكلىك، ئوزۇقلۇق، تاماق، غىزا.
غِذَاءٌ لَحْمِيٌّ: گۆشلۈك تاماق.
غِذَاءٌ نَبَاتِيٌّ: گۆشسىز تاماق.
غِذَائِيٌّ: ئوزۇقلۇق ماددىسىنىڭ، يېمەكلىكنىڭ، غىزالىق.
تَدْبِيْرٌ غِذَائِيٌّ: ساقلىقنى ساقلاش تەدبىرى.
اَلْغِذَائِيَّةُ: ئوزۇقلۇق.

اَلْمَوَادّ الْغِذَائِيَّةُ: ئوزۇقلۇق ماددىلىرى.

اَلْحُبُوبُ الْغِذَائِيَّةُ الْقَاسِيَةُ: قارا ئاشلىق.

«اَلْخُضْرَوَاتُ الطَّرِيَّةُ غَنِيَّةٌ بِالْمَوَادِّ الْغِذَائِيَّةِ»: يېڭى كۆكتات ئوزۇقلۇق ماددىلىرىغا باي.

«لِبَعْضِ الْأَطْعِمَةِ قِيْمَةٌ غِذَائِيَّةٌ خَاصَّةٌ»: بەزى تاماقلارنىڭ ئالاھىدە ئوزۇقلۇق قىممىتى بار.

غُذَارِمٌ: كۆپ سۇ.

غَذَّ يَغِذُّ / يَغُذُّ غَذًّا الْجُرْحُ: يارا يىرىڭداپ قالدى.

غَذَّى يُغَذِّي تَغْذِيَةً الرَّجُلَ بِالطَّعَامِ: كىشىگە تاماق بەردى، ئوزۇقلاندۇردى.

غَذْرَمَ يُغَذْرِمُ غَذْرَمَةً الْكَلَامَ: سۆز قالايمىقانلىشىپ كەتتى.

غَذْرَمَ الشَّيْءَ: نەرسىنى تۆكمە قىلىپ ساتتى.

غَذَمَ يَغْذِمُ غَذْمًا: ئاچ كۆزلۈك بىلەن يېدى.

غُذْمَةٌ ج غُذَمٌ: سۈيى كۆپ قۇدۇق.

غَذِيْذَةٌ: يىرىڭ.

غَرَا يَغْرُو غَرْوًا الْجِلْدَ: تېرىنى چاپلىدى، يېپىشتۇردى.

غِرًا . غِرَاءٌ: يېلىم.

غِرَاءُ السَّمَكِ: بېلىق يېلىمى.

غُرَابٌ ج أَغْرُبٌ وَ غِرْبَانٌ وَ أَغْرِبَةٌ وَ غَرَابِيْنُ: قاغا؛ بىس.

غُرَابُ الْبَحْرِ: چۆمگەك ئۆردەك.

﴿فَبَعَثَ اللهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ﴾ «قۇرئان»: ئاللاھ ئۇنىڭغا قېرىندىشىنىڭ جەسىتىنى قانداق كۆمۈشنى كۆرسىتىش ئۈچۈن بىر قاغا ئەۋەتتى.

غُرَابُ الرَّأْسِ: گەجگە سۆڭىكى، ئارقا مېڭە بوشلۇقى.

هَذَا شَيْبُ الْغُرَابِ: بۇ مۇمكىن بولمايدىغان بىر ئىش.

طَارَ غُرَابُهُ: چېچى ئاقىرىپ كەتتى.

غَرَابَةٌ: كەم كۆرۈلىدىغان، ئاز ئۇچرايدىغان، نادىر، غەلىتە.

غَرَابِيْلِيٌّ: غەلۋىرچى.

غِرَارٌ: بىس، تىغ ئۇچى؛ مىسلى، ئوخشىشى؛ ئاز، كەم.

لَا يَنَامُونَ إِلَّا غِرَارًا: ئۇلار ناھايىتى ئاز ئۇخلايدۇ.

عَلَى غِرَارٍ: ئالدىراپ-تېنەپ، ھاپىلا-شاپىلا.

عَلَى غِرَارٍ كَذَا: شۇنىڭغا ئوخشاش.

«وَكَانَ هَذَا عَلَى غِرَارٍ لِلْمُعَاهَدَةِ»: بۇ كېلىشىمگە ئوخشايدۇ.

«لَقَدْ صَنَعْتُ سُتْرَتِي عَلَى غِرَارِ سُتْرَتِهِ»: چاپىنىمنى ئۇنىڭ چاپىنىغا قاراپ تىكتۈردۈم.

مَا لَبِثْتُ إِلَّا غِرَارًا: ئازغىنە تۇردۇم.

«مَضَى فِي سُلُوكِهِ عَلَى غِرَارِ أَبِيْهِ»: ئىش-ھەرىكەتتە دادىسىنى دورىدى.

غَرَارَةٌ: ئاددىي-ساددا، ياش، يېڭى كىچىك، گۆدەك.

غَرَارَةُ الْمَرِيْضِ: كېسەلنىڭ باشلىنىشى.

«وَقَعَ فِي هَذِهِ الْأَخْطَاءِ بِسَبَبِ غَرَارَتِهِ»: كىچىك بولغانلىقى ئۈچۈن بۇ خاتالىقلارغا يولۇقتى.

غِرَارَةٌ ج غَرَائِرُ: قاپ، تاغار، خالتا؛ بوز؛ گىلەم.

غِرَاسٌ: كۆچەت تىكىش مەزگىلى، كۆچەت.

«دَمَّرَ الْعَدُوّ الْمَنَازِلَ وَاقْتَلَعَ الْغِرَاسَ»: دۈشمەن بىنالارنى ۋەيران قىلىپ دەرەخ - تاشلارنى قومۇرۇۋەتتى.

غِرَاسَةٌ: كۆچەت تىكىش، كۆچەت تىرىماق.

غَرَامٌ: مۇھەببەت، ئىشق؛ قاتتىق ئامراقلىق، يالقۇنلۇق مۇھەببەت.

﴿إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا﴾ «قۇرئان»: جەھەننەمنىڭ ئازابى ھەقىقەتەن (سېنىڭ دۈشمەنلىرىڭدىن) ئايرىلمايدۇ.

غَرَامَةٌ ج غَرَامَاتٌ: جەرىمانە.

غَرَامَةُ الْحَرْبِ: ئۇرۇش تۆلىمى.

غَرَامِيٌّ: مۇھەببەتلىك، ئاشىقلىق، مۇھەببەتنىڭ.

رِسَالَةٌ غَرَامِيَّةٌ: مۇھەببەت خېتى، سۆيگۈ خېتى.

عَلَاقَةٌ غَرَامِيَّةٌ: مۇھەببەتلىشىش، مۇھەببەت باغلاش.

غَرَانِقُ ج غَرَانِيقُ: تۇرنا؛ كېلىشكەن يىگىت.

غَرَبَ يَغْرُبُ غُرْبًا وَ غُرْبَةً وَ غَرَابَةً: ۋەتىنىدىن ئايرىلدى، مۇساپىر بولدى، غېرىب بولدى.

وَلَا يَغْرُبُ عَنِ الْبَالِ: كۆڭلىدىن چىقمايدۇ.

غَرَبَ يَغْرُبُ غُرُوبًا الشَّيْءُ: يوشۇرۇندى، مەخپىي بولدى.

غَرَبَ الرَّجُلُ: كىشى مېكىپ كەتتى، يىراقلاپ كەتتى.

غَرَبَتِ الشَّمْسُ: كۈن ئولتۇردى.

﴿وَإِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ﴾ «قۇرئان»: كۈن پاتقان چاغدا، ئۇلارنىڭ غارنىڭ شىمال تەرىپىگە ئۆتۈپ كەتكەنلىكىنى كۆرىسەن.

«لَايَصِحَّ أَنْ يَغْرُبَ عَنْ بَالِهِ»: ئۇنىڭ كۆڭلىدىن كۆتۈرۈلۈپ كېتىش توغرا بولمايدۇ.

«أُغْرُبْ عَنْ وَجْهِي»: كۆزۈمدىن يوقال.

غَرِبَ يَغْرَبُ غَرَبًا الشَّيْءُ: نەرسە قارىداپ كەتتى.

غَرِبَتِ الْعَيْنُ: كۆزى ئىششىپ قالدى.

غَرُبَ يَغْرُبُ غَرَابَةً الْكَلَامُ: سۆز چۈشىنىكسىز بولدى، غەلىتە بولدى.

غَرْبٌ ج غُرُوبٌ: غەرب، غەرب تەرەپ؛ ياش.

غَرْبُ الدَّمْعِ: ياش بېزى.

سَهْمٌ غَرْبٌ: يوشۇرۇن ئوق، سۇيىقەست.

غَرْبًا: غەربتە، غەرب تەرەپ، غەربىي قىسىم.

غَرْبَةٌ: ئايرىلىق، مۇساپە، تېرىككەكلىك، كەسكىنلىك.

قَلَّ غَرْبَهُ: ئۇنى باستۇردى، قىستىدى، چەكلىدى.

غُرْبَةٌ: يۇرتىدىن ئايرىلىش، مۇساپىرچىلىق، غۇربەتچىلىك؛ سۈرگۈن قىلماق.

دَارُ الْغُرْبَةِ: چەت ئەل، ياقا يۇرت.

أَلَمُ الْغُرْبَةِ: يۇرتنى سېغىنىش ئازابى.

قَضَى حَيَاتَهُ فِي الْغُرْبَةِ: ھاياتىنى مۇساپىرچىلىقتا ئۆتكۈزدى.

غَرْبَلَ يُغَرْبِلُ غَرْبَلَةً الْحَبَّ: ئاشلىقنى تاسقىدى، تازىلىدى.

غَرْبَلَ الْأَمْرَ: تەكشۈردى.

غِرْبَالٌ ج غَرَابِيلُ: غەلۋىر، ئەلگەك، ئۆتكەمە.

غَرْبَلَةٌ: تاسقىماق.

غِرْبِيبٌ ج غَرَابِيبُ: قاپقارا.

﴿وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ﴾ «قۇرئان»: قىزىللىرى، ھەر خىل رەڭدىكى يوللۇقلىرى ۋە قاپقارالىرىمۇ بار.

غَرْبِيٌّ: غەربلىك، غەربتىن، ياۋروپالىق.

﴿وَمَاكُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَى مُوسَى الْأَمْرَ﴾ «قۇرئان»: (ئى مۇھەممەد!) بىز غەربىي تاغنىڭ بىر تەرىپىدە مۇساغا ۋەھيى نازىل قىلغىنىمىزدا سەن يوق ئىدىڭ.

غَرْبِيَّةٌ: غەرب، غەرب تەرەپ.

﴿يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ﴾ «قۇرئان»: چىراغ مۇبارەك زەيتۇن دەرىخىنىڭ (يېغى) بىلەن يورۇتۇلغان. ئۇ شەرق تەرەپتىمۇ ئەمەس، غەرب تەرەپتىمۇ ئەمەس.

غَرِثَ يَغْرَثُ غَرَثًا الرَّجُلُ: ئاچ قالدى، قورسىقى ئاچتى.

غَرِثٌ: ئاچ، ئاچ قورساق ئادەم.

غَرْثَانُ ج غَرْثَى وَغَرَاثَى وَغِرَاثٌ م غَرْثَى ج غِرَاثٌ: ئاچ قالغۇچى.

غَرِدَ يَغْرَدُ غَرَدًا الطَّائِرُ: قۇش سايرىدى.

غَرَدٌ: سايرىماق (قۇش).

غِرِدٌ. غَرِدٌ: سايرىغۇچى.

غَرَّ يَغُرّ / يَغِرُّ غَرًّا وَ غِرَارًا الطَّائِرُ فَرْخَهُ: قۇش چۈجىسىگە يەم بەردى.

غَرَّ يَغُرّ غَرًّا وَ غِرَّةً وَ غُرُورًا ـ هُ: ئۇنى قىزىقتۇردى؛ ئازدۇردى، ئالدىدى.

﴿يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ﴾ «قۇرئان»: ئى ئىنسان! سېنى مەرھەمەتلىك پەرۋەردىگارىڭغا ئاسىيلىق قىلىشقا نېمە ئالدىدى؟

غِرٌّ ج أَغْرَارٌ: تەجرىبىسىز، يېڭىسەك، شاللاق، تەۋەككۇلچى.

يَا لَكَ مِنْ غِرٍّ أَحْمَقَ: سەن نېمىدېگەن دۆت.

«كَانَ غِرًّا فَخَدَعَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ»: ئۇ گول ئىدى، بەزى ھەمراھلىرى ئۇنى ئالدىۋەتتى.

أَيَّامُهُ الْغُرّ: ئۇنىڭ ئالتۇندەك دەۋرى، ئۇنىڭ بەختلىك كۈنلىرى.

غَرِرَ يَغْرَرُ غَرَارَةً: ئالىيجاناب بولدى.

غَرَرٌ: خەۋپ، خەۋپلىك، خېيىم-خەتەر.

رَكِبَ الْغَرَرَ: خەتەرگە تەۋەككۇل قىلدى.

غَرَّاءُ ج غُرٌّ وَ غُرَّانٌ: چىرايلىق، ئېسىل، ئالىيجاناب؛ قاشقىلىق ئات.

جَرِيدَتُكُمُ الْغَرَّاءُ: قىممەتلىك گېزىتىڭلار.

الشَّرِيعَةُ الْغَرَّاءُ: ئىسلام شەرىئىتى.

غَرَّارٌ: ئالدامچى، ساختىپەز.

غُرَّانٌ: سۇنىڭ كۆپۈكى، ئاق قاشقا ئات.

غَرَّبَ يُغَرِّبُ تَغْرِيبًا الرَّجُلُ: غەربكە ماڭدى؛ كەتتى.

غَرَّبَهُ: ئۇنى سۈرگۈن قىلدى، پالىدى؛ غەربلەشتۈردى؛ غەرب قىلدى.

غِرَّةٌ ج غِرَرٌ: غەپلەت، پەرۋاسىزلىق.

عَلَى غِرَّةٍ: كۈتۈلمىگەندە، تۇشتۇمتۇت، دىققەتسىزلىكتىن.

غُرَّةٌ ج غُرَرٌ: ئاتنىڭ قاشقىسى.

غُرَّةُ الشَّيْءِ: نەرسىنىڭ باشلىنىشى، مۇقەددىمىسى.

غُرَّةُ الشَّهْرِ: ئاي بېشى.

غُرَّةُ الْقَوْمِ: قوۋمنىڭ يېتەكچىسى، ئاقساقال.

غُرَّةُ الشَّبَابِ: ياشلىق باھارى.

غُرَرُ النَّثْرِ وَالشِّعْرِ: پروزا، شېئىرنىڭ ئەڭ ياخشى نەمۇنىلىرى.

وَلَّتْ غُرَرُ أَيَّامِهِ: ئۇنىڭ ئالتۇندەك كۈنلىرى ئۆتۈپ كەتتى.

غَرَّدَ يُغَرِّدُ تَغْرِيدًا الطَّائِرُ: قۇش سايرىدى.

غَرَّرَ الطَّائِرُ: قۇش قانات قاقتى، پەرۋاز قىلدى.

غَرَّرَ بِهِ: ئۇنى خەتەرلىك ئەھۋالغا چۈشۈرۈپ قويدى، ئالدىدى.

غَرَّرَ بِنَفْسِهِ: تەۋەككۇل قىلدى، خەتەرگە كۆز يۇمدى.

«لَمْ يَكُنْ يَفْعَلُ هَذَا لَوْ لَا أَنْ غَرَّرَ بِهِ أَصْحَابُهُ»: ئۇنىڭ ھەمراھلىرى ئۇنى ئالدىمىغان بولسا، ئۇ بۇ ئىشنى قىلمايتتى.

غَرَّزَ يُغَرِّزُ تَغْرِيزًا ـ هُ: ئۇنى كىرگۈزدى، سانجىدى.

غَرَّقَ يُغَرِّقُ تَغْرِيقًا: غەرق قىلىۋەتتى، چۆكۈرۈۋەتتى.

غَرَّقَ الْمَكَانَ: جاينى سۇغا باستۇرۇۋەتتى.

غَرَّمَ يُغَرِّمُ تَغْرِيمًا: جەرىمانە قويدى.

«غَرَّمَتْهُ الْمَحْكَمَةُ عِشْرِينَ دِينَارًا»: سوت ئۇنىڭغا يىگىرمە دىنار ئىشتىراپ قويدى.

غَرَّى يُغَرِّي تَغْرِيَةً الْجِلْدَ: تېرىنى چاپلىدى، يەملىدى، يېپىشتۇردى.

غِرِّيدٌ: سايرىغۇچى.

طَائِرٌ غِرِّيدٌ: سايرىغۇچى قۇش.

غَرَزَ يَغْرِزُ غَرْزًا الشَّيْءَ فِي الشَّيْءِ: نەرسىنى يەنە بىر نەرسىگە كىرگۈزدى، سانجىدى.

غَرَزَ عُودًا بِالْأَرْضِ: كۆچەت تىكتى.

غُرْزَةٌ ج غُرَزٌ: يىگانە، بىر تال يىگنە.

غُرْزَةُ الْخَيَّاطَةِ: شىرىق، تىكىش ئارىلىقى.

غُرْزَةُ تَدْخِينِ الْحَشِيشِ: چىلىمخانا، ئەپيۇنخانا.

غَرَسَ يَغْرِسُ غَرْسًا وَ غِرَاسَةً الشَّجَرَ: دەرەخ تىكتى.

«مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ غُرِسَتْ لَهُ نَخْلَةٌ فِي الْجَنَّةِ» ‹حديث›: كىمكى «سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ» دېسە، ئۇنىڭ ئۈچۈن جەننەتتە بىر تۈپ خورما دەرىخى تىكىلىدۇ.

«غَرَسُوا فَأَكَلْنَا وَ نَغْرِسُ فَيَأْكُلُونَ» ‹مثل›: ئەجدادلار بىز ئۈچۈن ئىشلىدى، بىز ئەۋلادلار ئۈچۈن ئىشلەيمىز.

«غَرَسَ فِي نَفْسِهِ مَجْمُوعَةً مِّنَ الصِّفَاتِ الْحَمِيْدَةِ»: ئۆز ۋۇجۇدىدا بىرتالاي گۈزەل خىسلەتلەرنى يېتىشتۈردى.

غَرْسٌ: تىرىماق، تىكمەك (كۆچەتنى).

غَرْسٌ ج غِرَاسٌ وَ أَغْرَاسٌ: تىكىلگەن كۆچەت، جىرىم.

غِرْسٌ ج أَغْرَاسٌ وَ غِرَاسٌ: كۆچەت، جىرىم، مايسا.

غَرَسَةٌ ج غَرَسَاتٌ: بىر تال كۆچەت، كۆچەت تىلى.

غَرَضَ يَغْرِضُ غَرْضًا الْإِنَاءَ: قاچىنى تولدۇردى.

غَرَضَ الشَّيْءَ: چەكلىدى، سۇندۇرۇۋەتتى، ئالدىغا سۇردى.

غَرَضَ الثَّمَرَ: مېۋىنى توك ئۈزدى.

غَرُضَ يَغْرُضُ غَرَضًا اللَّحْمُ: گۆش يېڭى بولدى.

غَرِضَ يَغْرَضُ غَرَضًا إِلَيْهِ: ئۇنى سېغىندى.

غَرِضَ مِنْهُ: زېرىكتى، جاق تويدى.

غَرَضٌ ج أَغْرَاضٌ: مەقسەت، تىلەك، غەرەز، نىشان، مۇراد، غايە.

الْغَرَضُ الْمَقْصُودُ: ئاساسىي نۇقتا.

وَافٍ بِالْغَرَضِ: تەلەپكە لايىق.

«غَرَضُنَا مِنَ هَذَا خِدْمَةُ الْمُجْتَمَعِ»: بۇنىڭدىن مەقسىتىمىز جەمئىيەتكە خىزمەت قىلىش.

غِرْغَاجٌ: قارىياغاچ.

غَرْغَرَ يُغَرْغِرُ غَرْغَرَةً: غەر-غەر قىلدى، ئېغىز چايقىدى.

غِرْغِرٌ الواحدة غِرْغِرَةٌ ج غِرْغِرَاتٌ: توخۇ، ھەبەش توخۇسى، مارجان توخۇ.

غَرْغَرَةٌ: ئېغىز چايقىماق، غەر-غەر قىلماق؛ ئېغىز چايقايدىغان دورا.

غَرْغَرَةُ الْمَوْتِ: سەكراتتىكى بوغۇلۇش.

غَرَفَ يَغْرِفُ غَرْفًا الْمَاءَ: سۇنى قوچۇشلاپ ئالدى، ئۇشلاپ ئالدى.

غَرَفَ الشَّيْءَ: نەرسىنى ئۈستى، سۈزۈپ ئالدى.

«أَغْرِفْ لِنَفْسِكَ بَعْضَ الطَّعَامِ مِنَ الْقِدْرِ»: قازاندىكى تاماقتىن ئۆزۈڭ ئۇسسۇۋال.

غُرْفَةٌ ج غِرَافٌ: (سۇ قاتارلىقلاردىن) ئوچۇملاپ ئېلىنغان نەرسە.

﴿وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ﴾ ‹قرآن›: ...ئۇنىڭدىن (ئۇسسۇزلۇقنى بىرئاز بېسىش ئۈچۈن) ئىچكەن ئادەم (بۇيرۇققا خىلاپلىق قىلغان بولمايدۇ)، دېدى. ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى ئازغىنە كىشىدىن باشقا ھەممىسى ئۇنىڭدىن ئىچتى.

غُرْفَةٌ ج غُرَفٌ وَ غُرْفَانٌ وَ غُرُفَاتٌ: بۆلمە، ھۇجرا، ئۆي، ياتاق.

غُرْفَةُ الْأَكْلِ: تاماقخانا.

غُرْفَةُ النَّوْمِ: ياتاقخانا.

﴿وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ﴾ ‹قرآن›: ئۇلار (جەننەتنىڭ) ئېسىل ئۆيلىرىدە ئەمىن بولغان ھالدا تۇرىدۇ.

غُرْفَةٌ تِجَارِيَّةٌ: تىجارەتچىلەر جەمئىيىتى، سودا جەمئىيىتى.

غُرْفَةُ الْجَلَسَاتِ: يىغىن زالى.

غُرْفَةُ الْإِحْتِرَاقِ: ئوت قالاش ئۆيى، كاتول.

غُرْفَةُ الْحَارِسِ: قوغداش بۆلۈمى.

غُرْفَةُ الْعَمَلِيَّاتِ: ئوپېراتسىيەخانا.

غُرْفَةُ الْفَحْصِ: تەكشۈرۈش ئۆيى.

غُرْفَةٌ بِسَرِيْرَةٍ وَاحِدَةٍ: تاق كىشىلىك ياتاق.

غُرْفَةٌ بِسَرِيْرَيْنِ: قوش كىشىلىك ياتاق.

غُرْفَةُ الإِسْتِعْلاَمَاتِ: خەۋەرلىشىش بۆلۈمى.

غُرْفَةُ الطَّوَارِئِ: جىددىي قۇتقۇزۇش بۆلۈمى.

غُرْفَةُ اسْتِقْبَالٍ: كۈتۈۋېلىش بۆلۈمى.

غُرْفَةُ إِنْتِظَارٍ: كۈتۈش زالى.

غُرْفَةُ الْقِيَادَةِ: قوماندانلىق شتابى.

غُرْفَةٌ تِجَارِيَّةٌ وَ صَنَاعِيَّةٌ: سودا-سانائەت بىرلەشمىسى.

غِرْفَةٌ ج غِرَفٌ: ئاياغ، سەندەل.

غَرِقَ يَغْرَقُ غَرَقًا: غەرق بولدى، چۆكۈپ كەتتى.

غَرِقَ الشَّخْصُ فِي الْمَاءِ: سۇدا تۇنجۇقۇپ ئۆلدى.

غَرِقَ الْمَكَانُ: جايىنى سۇ بېسىۋالدى.

«كَادَ يُغْرَقُ لِأَنَّهُ لاَ يُحْسِنُ السِّبَاحَةَ»: ئۇ سۇدا ياخشى ئۈزەلمىگەنلىكتىن، تۇنجۇقۇپ قالغىلى تاس قالدى.

«إِصْطَدَمَتِ الْبَاخِرَةُ بِالصُّخُورِ قُرْبَ الشَّاطِئِ وَ غَرِقَتْ»: پاراخوت قىرغاققا يېقىن جايدا تاشقا سوقۇلۇپ غەرق بولدى.

غَرِقَ فِي شِبْرِ مَاءٍ: ئاقىلانىلىك بىلەن ئىش قىلمىدى.

غَرِقَ فِي الْوَحْلِ: يولسىز ئىشلارغا چېتىلىپ قالدى.

غَرِقَ لِأُذُنَيْهِ: ئىش پۈتۈن ۋاقتىنى ئېلىپ كەتتى.

غَرَقٌ: غەرق بولماق، چۆكۈپ كەتمەك، بېرىلىپ كەتمەك.

﴿حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ﴾ «قرآن»: پىرئەۋىن غەرق بولىدىغان ۋاقىتتا...

غَرِقٌ: غەرق بولغۇچى، چۆكۈپ كەتكۈچى، (بىرەر نەرسىگە) پۈتۈنلەي بېرىلىپ كەتكۈچى.

غرقان فِي الدَّيْنِ: قەرزگە بوغۇلۇپ كەتكۈچى.

غَرِلٌ: گۆشلىرى بوشاپ كەتكەن ئادەم.

غُرْلَةٌ ج غُرَلٌ: سۈننەتلىك.

غَرِمَ يَغْرَمُ غُرْمًا وَ غَرَامَةً وَ مَغْرَمًا فِي التِّجَارَةِ: سودىدا زىيان تارتتى؛ جەرىمانە تۆلىدى.

غُرْمٌ: زىيان.

الْغُنْمُ لاَ يُسَاوِي الْغُرْمَ: پايدا-زىياننى قاپلىيالمىدى.

غَرِنَ يَغْرَنُ غَرَنًا الْعَجِيْنُ أَوِ الطِّيْنُ: خېمىر ياكى لاي قۇرۇپ قالدى.

غُرْنُوقٌ ج غَرَانِيْقُ: تورنا؛ چىرايلىق يىگىت.

غِرْنَيْقٌ ج غَرَانِيْقُ: تورنا؛ كېلىشكەن يىگىت.

غَرْوٌ: قىزىق، ئاجايىپ.

لاَ غَرْوَ: ھەيران قالغۇچىلىكى يوق.

غُرُوبٌ: يوشۇرۇنماق، مەخپىي بولماق، غايىب بولماق.

غُرُوبُ الشَّمْسِ: كۈننىڭ ئولتۇرۇشۇپ كېتىشى.

﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ قَبْلَ غُرُوبِهَا﴾ «قرآن»: كۈن چىقىشتىن بۇرۇن ۋە كۈن پېتىشتىن بۇرۇن پەرۋەردىگارىڭغا تەسبىھ ئېيتقىن.

غَرُورٌ: دۇنيا؛ شەيتان؛ ئالدامچى؛ ئېغىز چايقايدىغان دورا.

﴿وَغَرَّكُمْ بِاللهِ الْغَرُورُ﴾ «قرآن»: شەيتان سىلەرنى ئاللاھنىڭ (ئەپۇ قىلىدىغانلىقى ۋە ئازاب قىلمايدىغانلىقى) بىلەن ئالدىدى.

غُرُورٌ: ئالدىماق؛ يالغان، ساختا؛ غۇرۇر، مەغرۇر؛ مەنمەنلىك، چوڭچىلىق.

﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلاَّ مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ «قرآن»: دۇنيا تىرىكچىلىكى پەقەت ئالدايدىغان مالدىنلا ئىبارەتتۇر.

الْغُرُورُ بِالنَّفْسِ: ئۆزىگە تەمەننا قويۇش.

«أَقْلِعْ عَنْ غُرُورِكَ بِنَفْسِكَ»: ئۆزۈڭگە تەمەننا قويما.

غَرْوَى: قىزىق، ئاجايىپ.

لاَ غَرْوَى: ھەيران قالغۇچىلىكى يوق.

غِرَوِيٌّ: يېلىمدەك، يېلىمسىمان.

غروِيٌّ ج غرويَّاتٌ: يېلىمسىمان ماددا.

غَرِيَ يَغْرَى غَرًا بِالشَّيْءِ: رىشتە باغلىدى، تەلۋىلەرچە ياخشى كۆردى.

غِرْيَاقٌ: چۆمگەك ئۆردەك.

غَرِيبٌ ج غُرَبَاءُ م غَرِيبَةٌ ج غَرَائِبُ: چەتتىن كەلگەن، چەت ئەللىك، مۇساپىر، ئەجنەبىي؛ ئاجايىپ، غەلىتە.

غَرِيبُ الْكَلَامِ: چۈشىنىش تەس سۆز.

مِنَ الْغَرِيبِ أَنْ . . .: ئەجەبلىنەرلىكى شۇكى، . . .

مَادَّةٌ غَرِيبَةٌ: ئارىلاشما ماددا، تەركىبى ساپ ئەمەس.

«طَبْعُ هَذَا الشَّخْصِ غَرِيبٌ إِلَى حَدٍّمَا»: بۇ ئادەمنىڭ مىجەزى بىرئاز غەلىتە.

لَاتُعَامِلْنِي مِثْلَ الْغَرِيبِ: مېنى يات كۆرمە.

أَمْرٌ غَرِيبٌ: غەلىتە ئىش.

رَجُلٌ غَرِيبُ الْأَطْوَارِ: يۈرۈش-تۇرۇشى غەلىتە ئادەم.

«غَرَائِبُ الدَّهْرِ كَثِيرَةٌ»: زاماننىڭ ئاجايىپ ئىشلىرى كۆپ.

غُرَيْبَةٌ: ئۆرۈك مېغىزى.

غَرِيرٌ ج أَغِرَّةٌ وَ أَغِرَّاءُ م غَرِيرَةٌ ج غَرِيرَاتٌ وَ غَرَائِرُ: ئالدانغان، ئازدۇرۇلغان، قايمۇقتۇرۇلغان.

غُرَيْرٌ: بورسۇق.

أَسْمَنُ مِنْ غُرَيْرٍ: بورسۇقتىنمۇ سېمىز.

غَرِيزَةٌ ج غَرَائِزُ: تەبىئەت، خاراكتېر، مىجەز، تۇغما خىسلەت، قابىلىيەت؛ بىۋاستە سېزىم.

«يَسْتَطِيعُ الْإِنْسَانُ بِعَكْسِ الْحَيَوَانِ أَنْ يَتَحَكَّمَ فِي غَرَائِزِهِ»: ئىنسان ھايۋاننىڭ ئەكسىچە ئۆزىنى كونترول قىلالايدۇ.

غَرِيزِيٌّ: تەبىئىي.

أَفْعَالٌ غَرِيزِيَّةٌ: تەبىئىي ھەرىكەتلەر.

غَرِيسَةٌ ج غَرَائِسُ وَ غِرَاسٌ: كۆچەت، جىرىم؛ ئورمان.

غَرِيضٌ: يېڭى، پاكىز، تازا، ساپ.

دَوَافِعُ غَرِيضَةٌ: شەخسىيەتچىلىك، شەخسىي مۇددىئا.

غَرِيقٌ ج غَرْقَي: غەرق بولغۇچى.

«قَدْ تَرَكْتَ ابْنَكَ الْحَزِينَ غَرِيقًا فِي بِحَارِ الْهُمُومِ وَالْحَسَرَاتِ»: غەمكىن ئوغۇللىرىنى غەم - قايغۇ ۋە ھەسرەتلەردېڭىزىغا چۆكتۈرۈپ قويۇپ كەتتىلە.

غَرِيقٌ فِي . . .: پۈتۈنلەي بېرىلىپ كەتكۈچى.

غَرِيمٌ ج غُرَمَاءُ وَ غُرَّامٌ: قەرز بەرگۈچى؛ قەرزدار؛ دۈشمەن، رەقىب، رىقابەتچى، قارشى تۇرغۇچى.

«تَنَازَلَ غَرِيمُهُ عَنْ بَعْضِ دَيْنِهِ»: قەرز بەرگۈچى قەرزدارنىڭ بىر قىسىم قەرزىنى كۆتۈرۈۋەتتى.

غَرِينٌ: قۇرتقا (لاي).

«فَاضَ النَّهْرُ فَغَطَّى غَرِينُهُ ضِفَّتَيْهِ»: دەريا تىنىپ لاتقىلار ئۇنىڭ ئىككى قىرغىقىنى قاپلاپ كەتتى.

غَزَا يَغْزُو غَزْوًا: ھۇجۇم قىلدى، زەربە بەردى، بېسىپ كىردى.

غَزَا الشَّيْءَ: نەرسىنى ئىزدىدى.

«عَرَفْتُ مَا يَغْزُو مِنْ كَلَامِهِ»: ئۇنىڭ نېمە دېمەكچى بولغانلىقىنى چۈشەندىم.

غَزَارَةٌ: مەمۇرچىلىق، مولچىلىق، باياشاتچىلىق.

بِغَزَارَةٍ: كەڭ كۆلەمدە، كۆپ مىقداردا، مول، كۆپ.

«تَسَاقَطَ الْمَطَرُ بِغَزَارَةٍ»: يامغۇر قۇيۇۋەتتى.

غَزَالٌ ح غِزْلَانٌ وَ غِزْلَةٌ: بۆكەن ئىپار كېيىكى.

غَزَالَةٌ ج غَزَالَاتٌ: ئۇرغاچى، چىشى بۆكەن.

اَلْغَزَالَةُ: ئەتىگەنكى قۇياش، يېڭى كۆتۈرۈلگەن قۇياش.

غَزَرَ يَغْزُرُ غَزْرًا وَ غَزَارَةً وَ غُزْرًا الْمَاءُ: سۇ مول بولدى،

كۆپ بولدى.

غَزٌّ: كۆپ، مول، باياشات، مولچىلىق.

غَزَّ يَغُزُّ غَزًّا وَ غَزَازًا بِفُلَانٍ: پالانىنى تاللىدى، يارىتىپ قالدى.

غَزَّةُ: ئۈزەڭگىگە يىڭنە سانجىدى.

غَزَّالٌ: ئىگىرگۈچى، ئەشكۈچى، توقۇمىچى؛ ئۆمۈچۈك.

غَزَلَ يَغْزِلُ غَزْلًا الْقُطْنَ: پاختىنى ئىگىردى، ئەشتى.

غَزِلَ يَغْزَلُ غَزَلًا بِالْمَرْأَةِ: ئايال بىلەن پاراڭلىشىپ دوستلۇق ئىزهار قىلدى، ئايالغا مەپتۇن بولۇپ قالدى.

غَزْلٌ ج غُزُولٌ: ئىگىرمەك، ئەشمەك؛ ئىشلىگەن يىپ.

مَعَامِلُ الْغَزْلِ: توقۇمىچىلىق فابرىكىسى.

غَزْلُ السَّعَالَى: تاشپاختا.

﴿وَلَاتَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا﴾ «قۇرئان»: سىلەر پىششىق ئىگىرگەن يىپىنى چۇۋۇپ، پارچە-پارچە قىلىۋەتكەن خوتۇندەك بولماڭلار.

غَزَلٌ: ئاياللار بىلەن مۇڭدىشىش، مۇھەببەتلىشىش، دوستلۇقنى ئىزهار قىلىپ، ئايالنى كۆككە كۆتۈرۈپ پاراڭلىشىش، ئايالنىڭ گۈزەللىكىنى ماختاش.

«إِشْتَهَرَ الشَّاعِرُ فُلَانٌ بِالْغَزَلِ»: پالانى شائىر لىرىكىلىق شېئىر بىلەن مەشھۇر.

غَزَلِيٌّ: لىرىكىلىق، ھېسسىياتلىق.

شِعْرٌ غَزَلِيٌّ: ھېسسىياتلىق شېئىر، لىرىكىلىق شېئىر.

غَزْوٌ: ھۇجۇم قىلماق، ئىشغال قىلماق، زەربە بەرمەك، تاجاۋۇز قىلماق، غازات قىلماق.

غَزْوُ الْفَضَاءِ: بوشلۇقنى بويسۇندۇرماق، ئالەمگە يۈرۈش قىلماق.

غَزْوَةٌ ج غَزَوَاتٌ: بىر قېتىم ھۇجۇم قىلماق؛ ئۇرۇش، جەڭ.

غَزِيرٌ ج غِزَارٌ: كۆپ، نۇرغۇن، مول.

غَزِيرُ الْمَاءِ: سۈيى مول، سۇغا باي.

شَخْصٌ غَزِيرُ الْعِلْمِ: چوڭقۇر بىلىملىك ئادەم.

غَسَا يَغْسُو غَسْوًا وَ غُسُوًّا اللَّيْلُ: كېچە قاراڭغۇلاشتى، زۇلمەت باستى.

غَسَاةٌ ج غَسَوَاتٌ وَ غَسًى: خام خورما.

الْغَسَاسِنَةُ: غەسسانىلىقلار.

غَسَاقٌ: قان-يىرىڭ، سوغۇق؛ سېسىق.

غُسَالَةٌ: يۇيۇلغاندىكى پاسكىنا سۇ، يۇندى.

غُسَانٌ: يۈرەكنىڭ يىراق قاتلىمى.

«عَلِمْتُ أَنَّ ذَالِكَ مِنْ غُسانِ قَلْبِكَ»: بۇنىڭ سېنىڭ كۆڭلۈڭدىكى ئىكەنلىكىنى بىلىۋالدىم.

غَسَرَ يَغْسُرُ غَسْرًا عَلَى الْغَرِيمِ: قەرزدارنى قاتتىق سۈيلىدى.

غَسَرَةٌ عَنِ الشَّيْءِ: توسۇدى، مەنئى قىلدى.

غَسَّ يَغُسُّ غَسًّا: ئەيىبلىدى، مالامەت قىلدى.

غَسَّهُ فِي الْمَاءِ: ئۇنى سۇغا چۆكۈرۈۋەتتى.

غَسَّ فِي الْبِلَادِ: كىردى، چېگرادىن كىردى.

غُسٌّ ج أَغْسَاسٌ: پەس، چاكىنا.

غَسَّاقٌ: قان-يىرىڭ؛ سېسىق؛ سوغۇق.

﴿هَـٰذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَّ غَسَّاقٌ﴾ «قۇرئان»: بۇ كۆيدۈرگۈچى قىزىق سۇدۇر، قان-يىرىڭدۇر، ئۇلار بۇنى تېتىسۇن.

غَسَّالٌ: كىر يۇغۇچى.

غَسَّالَةٌ ج غَسَّالَاتٌ: كىر يۇغۇچى ئايال؛ كىرئالغۇ، مېيىت يۇغۇچى ئايال.

غَسَّانٌ: ياشلىق مەزگىلى.

غَسَّانِيٌّ: ناھايىتى چىرايلىق.

غَسَّانِيٌّ ج غَسَّاسِنَةٌ: غەسسانىلىقلار.

غَسَّلَ يُغَسِّلُ تَغْسِيلًا: ئۇنى يۇيۇندۇردى، تازىلىدى، غۇسلى قىلدۇردى.

«غَسَّلَ الْمَيِّتَ وَ كَفَّنَهُ»: مېيىتنى غۇسلى قىلىپ كېپەنلىدى.

غَسُولٌ: سوپۇن، يۇيۇنۇشتا ئىشلىتىلىدىغان نەرسىلەر.

غَسَفٌ: قاراڭغۇلۇق.

غَسَقَ يَغْسِقُ غَسَقًا وَ غَسَقَانًا اللَّيْلُ: كېچە قاراڭغۇ بولدى.

غَسِقَ يَغْسَقُ غَسَقَانًا الْمَاءُ: سۇ تۆكۈلدى.

غَسِقَتِ الْعَيْنُ: كۆز ياش تۆكتى.

غَسِقَ الْغَيْمُ: يامغۇر ياغدى.

غَسَقٌ: باش كېچىدىكى قاراڭغۇلۇق.

﴿أَقِمِ الصَّلَاةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ﴾ ‹قرآن›: (ئى مۇھەممەد!) كۈن قايرىلغان ۋاقىتتىن تارتىپ، قاراڭغۇ چۈشكەن ۋاقىتقا قەدەر ناماز ئوقۇغىن.

«يَسْتَمِرّ فِي عَمَلِهِ مِنَ الْعَصْرِ حَتَّى الْغَسَقِ»: ئۇ ئىشنى ئەسىردىن تارتىپ قاراڭغۇ چۈشكۈچە داۋاملاشتۇرىدۇ.

غَسَلَ يَغْسِلُ غَسْلًا وَ غُسْلًا الشَّيْءَ: نەرسىنى يۇدى، تازىلىدى.

﴿فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَ أَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ﴾ ‹قرآن›: يۈزۈڭلارنى يۇيۇڭلار، قوللىرىڭلارنى جەينىكىڭلارنى قوشۇپ يۇيۇڭلار.

«لَا تَنْسَ أَنْ تَغْسِلَ يَدَيْكَ قَبْلَ الْأَكْلِ وَبَعْدِهِ»: تاماق يېيىشنىڭ ئالدى-كەينىدە قولۇڭنى يۇيۇشنى ئۇنتۇما.

غَسْلٌ: يۇماق.

غُرْفَةُ الْغَسلِ: يۇيۇنۇش ئۆيى، تازىلىق ئۆيى، مۇنچا.

طِشْتُ الْغَسْلِ: داس.

غُسْلٌ: يۇيۇنماق، سۇغا چۆمۈلمەك.

غُسْلٌ ج أَغْسَالٌ: سوپۇن، سۇ قاتارلىق كىر يۇيۇلىدىغان نەرسىلەر.

غِسْلَةٌ: يۇيۇنۇشتا ئىستېمال قىلىنىدىغان نەرسىلەر.

غِسْلِينٌ: ئەھلى دوزاختىن ئاققان قان-يىرىڭلار.

﴿وَلَاطَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ﴾ ‹قرآن›: ئۇنىڭغا يىرىڭدىن باشقا تاماق يوقتۇر.

غَسَمَ يَغْسُمُ غَسْمًا وَ غُسُومًا اللَّيْلُ: كېچە قاراڭغۇ بولۇپ كەتتى.

غَسَمٌ ج أَغْسَامٌ: قاراڭغۇ، زۇلمەت.

غَسَنَ يَغْسُنُ غَسْنًا الشَّيْءَ: چاينىدى.

غُسْنَةٌ ج غُسَنٌ: ماڭلاي چاچ.

غَسُولٌ: يارا قاتارلىقلارنى يۇيۇش دورىسى، دېزىنفېكسىيە سۇيۇقلۇقى؛ سوپۇن؛ سۇيۇقلۇق.

غُسُوٌّ: كۇگۇم ۋاقتى.

غَسِيَ يَغْسَى غَسًّى اللَّيْلُ: كېچە قاراڭغۇلاشتى، زۇلمەت باستى.

غَسِيلٌ ج غَسْلَى وَ غُسَلَاءُ م غَسِيلَةٌ ج غَسَالَى: يۇيۇلغان كىيىم.

«نَشَرْتُ الْغَسِيلَ عَلَى الْحَبْلِ لِيَجِفَّ»: قۇرۇتۇش ئۈچۈن يۇيۇلغان كىيىمنى تانىغا يېيىپ قويدۇم.

غَشَا يَغْشُو غَشْوًا فُلَانًا: پالانىنىڭ قېشىغا كەلدى.

غِشَاءٌ ج أَغْشِيَةٌ: مۇقاۋا، پېچەت، لىپاپ، كونۋېرت، نېپىز پەردە.

غِشَاءٌ مَصْلِيٌّ: سېيروزلۇق پەردە، شىللىق پەردە.

غِشَاءٌ مُخَاطِيٌّ: شىللىق پەردە.

غِشَاءُ الْبَكَارَةِ: قىزلىق پەردىسى.

«وَضَعْنَا عَلَى الْحَدِيدِ غِشَاءً رَقِيقًا مِنَ الدِّهَانِ لِحِمَايَتِهِ مِنَ الصَّدَإِ»: تۆمۈرنى داتلىشىشتىن ساقلاش ئۈچۈن ئازراق ماي سۇركىۋەتتۇق.

غِشَائِيٌّ: پەردىلىك، پەردىسىمان.

غِشَاوَةٌ: ياپقۇچ، قاپ، كىرلىك، پەردە.

غِشَاوَةٌ عَلَى الْعَيْنِ: مۇگگۇز پەردىسى.

﴿وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ﴾ «قۇرئان»: ئۇلارنىڭ كۆزلىرى پەردىلەنگەن.

غَشَّ يَغُشُّ غَشًّا: ئالدىدى، ساختا قىلدى، كۆز بويامچىلىق قىلدى.

غَشَّهُ: ئۇنىڭغا خائىنلىق قىلدى.

«مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا» «حديث»: كىمكى بىزگە كۆز بويامچىلىق قىلىدىكەن، ئۇ بىزگە مەنسۇپ ئەمەس.

غَشَّ اللَّبَنَ: سۈتكە سۇ قوشتى.

«يُعَاقَبُ الطَّالِبُ الَّذِي يَغُشّ فِي الْإِمْتِحَانِ»: ئىمتىھاندا ساختىپەزلىك قىلغان ئوقۇغۇچى جازالىنىدۇ.

غِشٌّ: ئالدامچىلىق، ساختىپەزلىك؛ خىيانەت.

غَشَّاشٌ ج غَشَّاشُونَ: ئالدامچى، ساختىپەز.

غَشَّامٌ: زالىم، ئەزگۈچى، زومىگەر، ۋەھشىي؛ بۇلاڭچى.

غَشَّى يُغَشِّي تَغْشِيَةً الشَّيْءَ: نەرسىنى بىسۇۋالدى، قاپلىۋالدى؛ بويىدى.

غَشَّى الشَّيْءَ بِالذَّهَبِ: نەرسىگە ئالتۇن يالاتتى.

﴿وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَى فَغَشَّاهَا مَا غَشَّى﴾ «قۇرئان»: لۇت قوۋمىنىڭ شەھەرلىرىنى دۇم كۆمتۈرۈۋەتتى، ئۇنى (دەھشەتلىك تاشلار) قاپلىۋالدى.

غَشَّى الدَّمْعُ عَيْنَيْهِ: ئۇنىڭ ئىككى كۆزىنى ياش قاپلىۋالدى.

غَشَمَ يَغْشِمُ غَشْمًا: زۇلۇم قىلدى، ئەزدى؛ قالايمىقان قىلدى.

غَشَمَ الْحَاطِبُ: ئوتۇنچى ئوتۇننى قارا-قويۇق كەستى.

غَشْوَةٌ / غِشْوَةٌ: ياپقۇچ، قاپ، كىرلىك.

غَشُومٌ: زالىم، زومىگەر، ۋەھشىي؛ بۇلاڭچى.

حَرْبٌ غَشُومٌ: ناھەق ئۇرۇش.

اَلْقُوَّةُ الْغَشُومَةُ: زورلۇق-زومبۇلۇق، مەجبۇرىي.

غَشِيَ يَغْشَى غَشْيًا وَ غِشَايَةً الْمَكَانَ: مەلۇم جايغا كەلدى، باردى.

غَشِيَ الْأَمْرُ فُلَانًا: پالانىغا بەختسىزلىك كەلدى.

غَشِيَ الْمَرْأَةَ: ئايال بىلەن جىنسىي ئالاقە قىلدى.

غَشِيَ الْحِصَانُ الْفَرَسَ: ئايغىر ئاتقا چاپتى.

غَشِيَ يَغْشَى غِشْيَانًا — هُ بِالسَّوْطِ: ئۇنى قامچىلىدى، قامچا بىلەن ئۇردى.

غَشِيَ يَغْشَى غَشًا وَ غَشْيًا اللَّيْلُ: كېچە زۇلمەت قاراڭغۇ بولدى.

غَشِيَهُ النُّعَاسُ: ئۇنى مۈگدەك باستى.

﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى﴾ «قۇرئان»: قاراڭغۇلۇقى بىلەن ئالەمنى قاپلىغان كېچە بىلەن قەسەمكى...

غُشِيَ يُغْشَى غَشْيًا وَ غَشَيَانًا عَلَيْهِ: ھوشىدىن كەتتى، ئەقلىنى يوقاتتى، تىلىقىپ قالدى.

«عِنْدَمَا سَمِعَ النَّبَأَ غُشِيَ عَلَيْهِ»: خەۋەرنى ئاڭلاپ ھوشىدىن كەتتى، ئايلىنىپ كەتتى.

غَشْيٌ ـ غَشَيَانٌ ـ غَشْيَةٌ: ھوشىدىن كەتمەك، ئايلىنىپ كەتمەك.

غَشْيَةُ الْمَوْتِ: ئۆلۈمنىڭ سەكراتى.

غَشِيمٌ ج غُشَمَاءُ: تەجرىبىسىز، ئىشقا خام، نادان.

حَدِيدٌ غَشِيمٌ: چويۇن.

«أَدْرَكُوا أَنَّهُ غَشِيمٌ فَغَشُّوهُ»: ئۇلار ئۇنىڭ نادانلىقىنى بىلىپ ئۇنى ئالدىدى.

غَصَبَ يَغْصِبُ غَصْبًا ـ هُ: زورلىدى، مەجبۇرلىدى، قىستىدى؛ بۇلىدى، تارتىۋالدى، باسقۇنچىلىق قىلدى.

غَصَبَ الْمَرْأَةَ: ئايالغا باسقۇنچىلىق قىلدى.

غَصْبٌ: مەجبۇرلىماق، زورلىماق؛ ئىگىلىۋالماق، بۇلىماق، تارتىۋالماق.

غَصْبًا ـ بِالْغَصْبِ: مەجبۇرىي، زورلۇق بىلەن.

غَصْبًا عَنْ كَذَا: ئۇنىڭ بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، ئۇنىڭغا قارىماي.

﴿وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا﴾ «قۇرئان»: ئۇلارنىڭ ئالدىدا (يەنى بارىدىغان يوللىرىدا) ھەر قانداق ساق كېمىنى ئىگىسىدىن (زورلۇق بىلەن) تارتىۋالىدىغان بىر پادىشاھ بار ئىدى.

غَصَّ يَغَصُّ غَصَصًا بِالطَّعَامِ: گېلىغا تاماق تۇرۇپ قېلىپ قىقىلىپ كەتتى، نەپەس ئالالماي قالدى.

غَصَّ الْمَكَانُ بِالْقَوْمِ: جاي ئادەم توشۇپ قىستاڭچىلىق بولۇپ كەتتى.

غَصَصٌ: قىقىلىپ كەتمەك، قىقىلىپ كېتىپ دەم ئالالماي قالماق، كېكىرتەكتە بىرنەرسە تۇرۇپ قالماق.

غَصَصُ الْمَوْتِ: نەپەس توختىماق، جان ئۈزمەك.

غَصَّانٌ: قىستاڭچىلىق.

غُصَّةٌ ج غُصَصٌ: غەم-قايغۇ، ئەندىشە، خاپىلىق؛ گالدا بىرنەرسە تۇرۇپ قالماق.

﴿إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ﴾ «قۇرئان»: شۈبھىسىزكى، بىزنىڭ دەرگاھىمىزدا (ئۇلارغا) ئېغىر ئىشكەللەر ۋە (كۆيدۈرگۈچى) دوزاخ بار. (زەققۇم، زەرىدىن ئىبارەت) گالدىن ئۆتمەيدىغان تاماق بار.

«لَمْ يَسْتَطِعِ الْكَلَامَ كَأَنَّمَا كَانَ فِي حَلْقِهِ غُصَّةٌ»: ئۇنىڭ گېلىغا بىرنەرسە تۇرۇپ قالغاندەك گەپ قىلالماي قالدى.

غَصَنَ يَغْصِنُ غَصْنًا الْغُصْنَ: شاخنى كەستى.

غَصَنَ الشَّيْءَ: نەرسىنى ئالدى.

غُصْنٌ ج أَغْصَانٌ وَ غُصُونٌ وَ غِصَنَةٌ: دەرەخ شېخى.

«كَانَ الْقِرْدُ يَقْفِزُ مِنْ غُصْنٍ إِلَى غُصْنٍ»: مايمۇن شاختىن شاخقا سەكرەيتتى.

غُصْنَةٌ: يۇمران شاخ.

غُصَيْنٌ ج غُصَيْنَاتٌ: يۇمران شاخ.

غَضَا يَغْضُو غَضْوًا وَ غُضُوًّا اللَّيْلُ: كېچە قاراڭغۇلىشىپ كەتتى.

غَضًا: يۇلغۇن.

عَلَى أَحَرَّ مِنْ جَمْرِ الْغَضَا: تەككەن ئۇستىدە ئولتۇرغاندەك بىئاراملىق ئىچىدە.

غُضَابِيٌّ: تېرىككەك، مىجەزى چۇس.

غُضَارٌ: سېغىز لاي، ساپال قاچا.

غَضَارَةٌ ج غَضَائِرُ: كەڭ-كۇشادىلىق، تۇرمۇش پاراۋانلىقى؛ چوڭ ياغاچ تاۋاق.

غَضَاضَةٌ: تۆۋەنلىك، پەسلىك؛ يېتەرسىزلىك، ئەيىب.

غَضَاضَةُ الْإِهَابِ: بالىلىق دەۋرى.

«لَيْسَ فِي هَذَا الْفِعْلِ أَيُّ غَضَاضَةٍ»: بۇ ئىشتا ھېچقانداق نۇقسان يوق.

غُضَافِرُ: يولۋاس.

غَضِبَ يَغْضَبُ غَضَبًا عَلَيْهِ: ئاچچىقلاندى، غەزەپلەندى، خاپا بولدى.

غَضِبَ مِنْ لَا شَيْءٍ: ھېچنېمىدىن ھېچنېمە يوق ئاچچىقلاندى.

﴿وَغَضِبَ اللهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ﴾ «قۇرئان»: ئاللاھ ئۇلارغا غەزەپ قىلدى، ئۇلارنى رەھمىتىدىن يىراق قىلدى.

«شَكَوْتُ خَصْمِي إِلَى صَدِيقِي فَغَضِبَ لِي»: دۈشمىنىمنى دوستۇمغا شىكايەت قىلىۋىدىم، ئۇ مەن ئۈچۈن ئۇنىڭغا ئاچچىقلاندى.

غَضَبٌ: غەزەپلەنمەك، ئاچچىقلانماق، خاپا بولماق.

﴿قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَ غَضَبٌ﴾ «قۇرئان»: سىلەرگە چوقۇم پەرۋەردىگارىڭلارنىڭ ئازابى ۋە غەزىپى نازىل بولىدۇ.

«إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ»

«حديث»: ئاچچىقى كەلگەندە ئۆزىنى تۇتۇۋالغان ھەقىقىي نوچىدۇر.

غَضِبٌ ج غِضَابٌ: ئاچچىقى يامان، تېرىككەك، تەرسا.

غَضْبَانُ ج غِضَابٌ م غَضْبَانَةٌ وَ غَضْبَى ج غَضَابَى: غەزەپلەنگۈچى؛ تېرىككەك، چۇس، سەپرا مىجەز.

﴿وَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا﴾ «قرآن»: مۇسا قەۋمىغا غەزەپلەنگەن ھالدا خاپا قايتتى.

«كَانَ عَصَبِيَّ الْمِزَاجِ غَضِبًا»: ئۇ ئاچچىقى يامان، مىجەزى چۇس ئىدى.

غَضَرَ يَغْضِرُ غَضْرًا عَنْهُ: ئۇنىڭدىن باش تارتتى، سوۋۇدى.

غَضَرَ عَلَيْهِ: ئۇنىڭغا غەمخورلۇق قىلدى، كۆيۈندى.

غَضَرَ الشَّيْءَ: ئۈزۈۋەتتى، كېسىۋەتتى.

غَضِرَ يَغْضَرُ غَضَرًا وَ غَضَارَةً عَيْشُهُ: ئۇنىڭ تۇرمۇشى ياخشى بولدى، پاراۋان بولدى.

غَضِرٌ: بۈك-باراقسان، بولۇق؛ سۈلۈق.

غُضْرُوفٌ ج غَضَارِيفُ: كۆمۈرچەك سۆڭەك.

غُضْرُوفُ الضِّلْعِ: قوۋۇرغا سۆڭىكى.

سَمَكٌ غُضْرُوفِيٌّ: يۇمشاق قىلتىرىقلىق بېلىق.

غَضَّ يَغُضُّ غَضًّا وَ غَضَاضًا وَ غَضَاضَةً طَرَفَهُ: كۆزىنى يەسلەتتى، تۆۋەنگە قارىۋالدى.

غَضَّ الطَّرْفَ عَنْ كَذَا: بۇنىڭدىن كۆزىنى قاچۇردى، كۆرمەسكە سالدى.

غَضَّ عَنْ فُلَانٍ: پالانىنى كەمسىتتى، كۆز سالمىدى، پەرۋا قىلمىدى.

غَضَّ مِنْ شَرَفِهِ: ئۇنى كۆزگە ئىلمىدى.

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ﴾ «قرآن»: مۆئمىنلەرگە ئېيتقىنكى، نامەھرەملەرگە تىكىلىپ قارىمىسۇن.

غَضَّ يَغَضُّ / يَغِضُّ غَضَاضَةً وَ غُضُوضَةً النَّبَاتُ: ئوت-چۆپ يۇمران بولدى.

غَضٌّ: يەسلەتمەك، تۆۋەنلەتمەك.

غَضُّ الطَّرْفِ: كۆرمەسكە سالماق، كۆز سالماسلىق.

غَضٌّ ج غِضَاضٌ: يېپيېڭى؛ يۇمشاق، ئەۋرىشىم.

«صَبِيٌّ غَضُّ الْإِهَابِ»: تېرىسى يۇمران بالا.

غَضَّةٌ: خارلىق، تۆۋەنلىك، بېتەرسىزلىك.

غَضَّةُ الْإِهَابِ: بالىلىق دەۋرى.

أَوْرَاقُ هَذَا النَّبَاتِ غَضَّةٌ: بۇ ئوت-چۆپنىڭ ياپراقلىرى يۇمران.

غَضَّنَ يُغَضِّنُ تَغْضِينًا: قاتلىدى، پۈرلىدى.

غَضَّنَتِ السَّمَاءُ: يامغۇر توختىماي ياغدى.

«غَضَّنَ جَبْهَتَهُ عِنْدَمَا رَآنِي»: ئۇ مېنى كۆرۈپ چىرايىنى پۈرۈشتۈرۈۋالدى.

غَضَفَ يَغْضِفُ غَضْفًا الْعُودَ: ياغاچنى ئەگدى.

غَضَفَ الْوِسَادَةَ: تەكيىنى قاپلىدى.

غَضَفَ الْفَرَسُ: ئات چاپتى.

غَضَنَ يَغْضُنُ / يَغْضِنُ / يَغْضَنُ غَضْنًا وَ غِضَانًا عَنِ الْأَمْرِ: ئىشتىن توستى.

غَضْنٌ: غۇژمەك بولۇۋالماق، تۈرۈلۈۋالماق، پۈرلىشىپ قالماق؛ ھارماق، چارچىماق، جاپا چەكمەك.

غَضَنْفَرٌ ج غَضَافِرُ: يولۋاس.

غَضُوبٌ: تېرىككەك، چۇس.

غُضُونٌ: قورۇق، پۈرۈم؛ ئارىسى، جەريان.

فِي غُضُونِ ذَالِكَ: شۇ چاغدا، شۇ ئارىدا.

فِي غُضُونِ الْكَلَامِ: سۆز ئارىسىدا.

فِي غُضُونِ الْحَرْبِ: ئۇرۇش جەريانىدا.

«لَقَدْ كَتَبْتُ هَذِهِ الرِّوَايَةَ مِنْ بِدَايَتِهَا حَتَّى نِهَايَتِهَا فِي غُضُونِ سَنَةٍ وَاحِدَةٍ»: بۇ روماننى باشتىن-ئاخىرغىچە بىر يىل جەريانىدا يېزىپ چىقتىم.

«سَأَزُورُكَ فِي غُضُونِ الْأُسْبُوعِ الْقَادِمِ»: سېنى كېلەر ھەپتىنىڭچە يوقلايمەن.

غَضِيْرٌ: بوك ـ باراقسان، بولۇق؛ سۇلۇق.

غَضِيْضٌ ج أَغِضَّاءُ وَ أَغِضَّةٌ م غَضِيْضَةٌ ج غَضَائِضُ: يېپيېڭى؛ يۇمران، ئەۋرىشىم؛ چىرايلىق.

غِطَاءٌ ج أَغْطِيَةٌ: ياپقۇچ، پەردە، قاپ، كىرلىك؛ قوتا ئاغزى.

غِطَاءُ الرَّأْسِ: باش كىيىم.

غِطَاءُ الْمَائِدَةِ: داستىخان.

﴿كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي﴾ «قۇرئان»: ئۇلارنىڭ (بۇ دۇنيادىكى چاغلىرىدا دىللىرىنىڭ) كۆزلىرى مېنى ياد قىلىشتىن پەردىلەنگەنىدى.

غِطَاءُ السَّرِيْرِ: كىرلىك، ئەديال.

«قِسْ طُولَ غِطَاءِ الطَّاوِلَةِ بِالْمِسْطَرَةِ»: ئۈستەل داستىخىنىنىڭ ئۇزۇنلۇقىنى چىي بىلەن ئۆلچىۋەت.

«إِرْفَعْ غِطَاءَ الْقِدْرِ»: قازاننىڭ تۈۋىقىنى ئېچىۋەت.

غِطَاءُ الْمُحَرِّكِ: موتور قاپقىقى.

غُطَارِفٌ: مەرد، سېخىي.

غِطَايَةٌ: پەردە، نېپىز پەردە.

غِطْرَافٌ ج غَطَارِيْفُ: كېلىشكەن يىگىت، مەرد، سېخىي.

غَطْرَسَ يُغَطْرِسُ غَطْرَسَةً: تەكەببۇرلۇق قىلدى، غادايدى.

غِطْرِسٌ ج غَطَارِسُ: هاكاۋۇر، مەنمەنچى.

غَطْرَسَةٌ: تەكەببۇرلۇق قىلماق، غادايماق.

غِطْرِيْسٌ ج غَطَارِيْسُ: هاكاۋۇر، مەنمەنچى.

غِطْرِيْفٌ ج غَطَارِيْفُ: كېلىشكەن يىگىت؛ مەرد، سېخىي.

غَطَسَ يَغْطِسُ غَطْسًا فِي الْمَاءِ: سۇغا شۇڭغۇدى، چۆكۈپ كەتتى؛ چۆكتۈرۈۋەتتى.

غَطْسٌ: سۇغا شۇڭغۇماق.

«لَا يَسْتَطِيْعُ الْغَطْسَ فِي الْبَحْرِ إِلَّا السَّبَّاحُ الْمَاهِرُ»: پەقەت ئۇستا سۇ ئۈزگۈچىلا دېڭىزدا سۇ ئۈزەلەيدۇ.

غَطَشَ يَغْطِشُ غَطْشًا اللَّيْلُ: كېچە قاراڭغۇلاشتى.

غَطَشَ يَغْطِشُ غَطْشًا وَ غَطَشَانًا الرَّجُلُ: كىشى ئاجىزلىقتىن ئاستا ماڭدى.

غَطِشَ يَغْطَشُ غَطَشًا: كۆرۈش قۇۋۋىتى ئاجىزلاپ قالدى، كۆزى خىرەلەشتى.

غَطْشٌ: گۇگۇگا، قاراڭغۇ، خىرە.

غَطَشٌ: كۆز نۇرى ئاجىزلاشماق.

غَطِشٌ م غَطْشَاءُ وَ غَطِشَةٌ ج غُطْشٌ وَ غَطِشَاتٌ: كۆرۈش قۇۋۋىتى ئاجىز ئادەم.

غَطَّ يَغِطُّ غَطًّا وَ غَطِيْطًا النَّائِمُ: ئۇخلىغۇچى خورەك تارتتى.

«غَطَّتِ الضَّوْضَاءُ صَوْتَهُ»: ئۇنىڭ ئاۋازىنى ۋاراڭ ـ چۇرۇڭ بېسىپ كەتتى.

غَطَّ يَغُطُّ غَطًّا الشَّيْءَ فِي الْمَاءِ: نەرسىنى سۇغا چۆكتۈرۈۋەتتى، شۇڭغۇتتى.

غَطٌّ: چۆمدۈرمەك، چۆكتۈرمەك (سۇغا).

غَطَّاسٌ ج غَطَّاسُونَ: غەۋۋاس، سۇغا شۇڭغىغۇچى، بىر خىل بېلىقچى قۇش.

«أَنْقَذَ الْغَطَّاسُونَ السَّابِحِيْنَ مِنَ الْغَرَقِ»: غەۋۋاسلار سۇ ئۈزگۈچىلەرنى غەرق بولۇپ كېتىشتىن قۇتقۇزۇۋالدى.

غَطَّسَ يُغَطِّسُ تَغْطِيْسًا فِي الْمَاءِ: سۇغا شۇڭغۇدى.

غَطَّسَ الشَّيْءَ: نەرسىنى چۆكتۈرۈۋەتتى.

غَطَّى يُغَطِّي تَغْطِيَةً الشَّيْءَ: نەرسىنى ياپتى، يوشۇردى، قاپلىۋالدى.

غَطَّى الْغُبَارُ الْمِنْضَدَةَ: ئۈستەلنى توپا بېسىپ كەتتى.

الثَّلْجُ يُغَطِّي قِمَمَ الْجِبَالِ: تاغ چوققىلىرىنى قار قاپلىۋاپتۇ.

غَطِفَ يَغْطَفُ غَطَفًا الْعَيْشُ: تۇرمۇش پاراۋان

بولدى.

غَطِفَ الرَّجُلُ: كىشى كېرىپكلىك بولدى.

غِطَمٌّ: دېڭىز، ئېسىل ئادەم، زور بىر تۈركۈم.

«أَتَيْتُ بَابَكَ رَجَّاءً وَمُعْتَذِرًا   وَتُحْفَتِي يَا غِطَمَّ الْعَفْوِ أَبْيَاتُ»: مەن ئۆزرە ئېيتىپ ئۈمىد بىلەن ئالدىلىرىغا كەلدىم. ئۆزلىرى قارنى-كۆكسى كەڭ ئادەم، بۇ بىرقانچە مىسرا شېئىر مېنىڭ سېلىنگە سۇنغان كۆڭۈل سوۋغام.

غَطِيْطٌ: خورەك.

«سَمِعْتُ غَطِيْطَهُ فَأَيْقَنْتُ أَنَّهُ قَدْ نَامَ»: ئۇنىڭ خورىكىنى ئاڭلاپ، ئۇنىڭ ئۇخلاپ قالغانلىقىنى جەزملەشتۈردۈم.

غَفَا يَغْفُو غَفْوًا وَ غُفُوًّا الرَّجُلُ: كىشى ئازغىنە ئۇخلىدى، مۈگدىدى.

غَفَا الشَّيْءُ: نەرسە سۇ ئۈستىگە چىقىۋالدى.

«غَفَوْتُ خِلَالَ الْإِسْتِمَاعِ إِلَى نَشْرَةِ الْأَخْبَارِ»: خەۋەر ئاڭلىتىشىنى ئاڭلاپ تۇرۇپ كۆزۈم ئۇيقۇغا كېتىپتۇ.

الْغُفَاءُ: خاماندىكى سامان، مەڭگى.

غِفَارٌ: مەك، خال.

غِفَارَةٌ ج غَفَائِرُ: ياپقۇچ؛ پەردە؛ چۈمبەل.

غَفَرَ يَغْفِرُ غَفْرًا الشَّيْءَ: ياپتى، يوشۇردى.

غَفَرَ الشَّيْبَ: ئاق چاچنى بويىدى.

غَفَرَ يَغْفِرُ غَفْرًا وَ غُفْرَانًا وَ غَفِيْرًا وَ غَفِيْرَةً وَ غُفُورًا وَ مَغْفِرَةً: كەچۈردى، ئەپۇ قىلدى.

غَفَرَ الْأَمْرَ: ئىشنى ياخشىلىدى، تۈگىشىدى.

﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِيْ فَغَفَرَ لَه﴾ ‹قرآن›: مۇسا ئېيتتى: «پەرۋەردىگارىم! مەن ھەققەتەن ئۆزۈمگە زۇلۇم قىلدىم، ماڭا مەغپىرەت قىلغىن». ئاللاھ ئۇنىڭغا مەغپىرەت قىلدى.

غُفِرَ الْمَرِيْضُ: كېسەل قوزغالدى.

غُفِرَ الْوَلَدُ: بالا تەتۈر كېلىپ قالدى، ئوڭۇشسىز كېلىپ قالدى.

يُغْفَرُ: كەچۈرۈم قىلىنىدۇ.

لاَ يُغْفَرُ: كەچۈرۈم قىلىنمايدۇ.

غَفَرٌ: قاراۋۇل، پوست.

غُفْرَانٌ: كەچۈرمەك، ئەپۇ قىلماق، مەغپىرەت قىلماق.

غُفْرَانُ الْخَطَايَا: گۇناھىدىن ئۆتمەك.

﴿وَقَالُوا سَمِعْنَا وَ أَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَ إِلَيْكَ الْمَصِيْرُ﴾ ‹قرآن›: ئۇلار: «بىز (دەۋىتىڭنى) ئاڭلىدۇق ۋە (ئەمرىڭگە) ئىتائەت قىلدۇق، پەرۋەردىگارىمىز، مەغپىرىتىڭنى تىلەيمىز، ئاخىر ياندىغان جايىمىز سېنىڭ دەرگاھىڭدۇر»، دەيدۇ.

غُفْرَةٌ: ياپقۇچ، تۈۋاق.

غَفَّ يَغُفُّ غَفًّا الطَّائِرُ: قۇش قوندى.

غَفَّارٌ ج غَفَّارُونَ: ئەپۇچان، ناھايىتى كەچۈرىملىك قىلغۇچى.

الْغَفَّارُ: ئاللاھنىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، چەكسىز مەغپىرەت قىلغۇچى، كەڭ مەرھەمەت ئىگىسى، دېگەن مەنىدە.

﴿فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا﴾ ‹قرآن›: (ئۇلارغا) ئېيتتىم: پەرۋەردىگارىڭلاردىن مەغپىرەت تىلەڭلار، ئۇ ھەقىقەتەن مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر.

غَفَّارَةٌ ج غَفَافِيْرُ: مۇراسىم كىيىمى.

غِفَّانٌ: زامان، ۋاقىت.

جَاءَ عَلَى غِفَّانِهِ: ئۆز ۋاقتىدا كەلدى.

غَفَّرَ يُغَفِّرُ تَغْفِيْرًا الشَّيْءَ: ياپتى، يوشۇردى.

غَفَّلَ يُغَفِّلُ تَغْفِيْلًا: ئۇنى غەپلەتتە قالدۇردى، ئۇنى غەپلەتتە قالغۇچى، دېدى.

غَفَقَ يَغْفِقُ غَفْقًا عَلَيْهِ: تۇيۇقسىز ھۇجۇم قىلدى.

غَفَقَهُ بِالسَّوْطِ: ئۇنى قامچا بىلەن راسا ساۋىدى.

غَفَقَ فُلَانٌ: سەپەردىن ئۇشتۇمتۇت قايتىپ كەلدى.

غَفَلَ يَغْفُلُ غُفُولًا وَ غَفْلَةً وَ غَفَلًا: بىپەرۋالىق قىلدى، دىققەتسىزلىك قىلدى، غاپىل بولدى.

﴿وَدَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُوْنَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيْلُوْنَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً﴾ ‹قۇرئان›: كاپىرلار سىلەرنىڭ قوراللىرىڭلاردىن، ئەشيالىرىڭلاردىن غەپلەتتە قېلىشىڭلارنى، شۇنىڭ بىلەن سىلەرگە بىردىنلا ھۇجۇم قىلىشنى ئارزۇ قىلىدۇ.

غُفْلٌ ج أَغْفَالٌ: بەلگىسىز، نومۇرسىز؛ بوش قالغان ئورۇن؛ تۆۋەن تەبىقىدىن كېلىپ چىققان؛ خام ئەشيا، خام ماتېرىيال.

غُفْلٌ مِنَ التَّوْقِيْعِ: ئىمزاسىز.

غَفْلٌ - غَفْلَةٌ: بىپەرۋالىق، بىخەستەلىك، سەل قاراش، غەپلەت.

فِي غَفْلَةِ عَيْنٍ: كۆزنى يۇمۇپ-ئاچقۇچە، بىردەمدىلا.

عَلَى حِيْنِ غَفْلَةٍ: ئۇشتۇمتۇت، تۇساتتىن، كۈتۈلمىگەندە.

عَلَى غَفْلَةٍ: بايقىمايلا، پەخەس بولماي.

عَنْ غَفْلَةٍ: كۆڭۈل قويماي، دىققەت قىلمىغانلىقتىن.

﴿وَدَخَلَ الْمَدِيْنَةَ عَلَى حِيْنِ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا﴾ ‹قۇرئان›: مۇسا شەھەر ئاھالىسىدىن ھېچ كىشىنى كۆرگىلى بولمايدىغان بىر ۋاقىتتا شەھەرگە كىردى.

مَوْتُ الْغَفْلَةِ: ئۇشتۇمتۇت ئۆلۈم.

فِي غَفْلَةٍ مِنْهُ: غەپلەتتە تۇرغاندا.

غَفْوَةٌ: ئازغىنە ئۇخلاپ قالماق، مۈگدەپ قالماق.

غَفُوْرٌ ج غُفُوْرُوْنَ: ئەپۇچان، ناھايىتى كەڭچىلىك قىلغۇچى.

الْغَفُوْرُ: ئاللاھنىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بىرى بولۇپ، چەكسىز مەغپىرەت قىلغۇچى، كەڭ مەرھەمەت ئىگىسى، دېگەن مەنىدە.

﴿وَاسْتَغْفِرُوا اللهَ إِنَّ اللهَ غَفُوْرٌ رَحِيْمٌ﴾ ‹قۇرئان›: ئاللاھدىن مەغپىرەت تەلەپ قىلىڭلار، ئاللاھ ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ناھايىتى مېھرىباندۇر.

غَفِيَ يَغْفِي غَفْيًا الطَّعَامَ: ئاشلىقنى ئەخلەتتىن تازىلىدى.

غَفِيَ يَغْفَى غَفًى الرَّجُلُ: كىشى ئازغىنە ئۇخلىدى، مۈگدەپ قالدى.

«إِذْهَبْ إِلَى فِرَاشِكَ فَقَدْ غَفِيْتَ»: سەن مۈگدەپ قالدىڭ، ئورنۇڭغا بېرىپ (يات).

غَفًى ج أَغْفَاءٌ: ئاشلىق ئارىسىدىكى قارىمۇققا ئوخشاش ئەخلەتلەر؛ ھەر نەرسىنىڭ ناچىرى.

غَفِيْرٌ ج غُفَرَاءُ: مۇھاپىزەتچى، قاراۋۇل؛ كەچۈرگۈچى، ئەپۇ قىلغۇچى.

جَمٌّ غَفِيْرٌ: زور كۆپچىلىك.

غَلَا يَغْلُو غَلَاءً السِّعْرُ: مال باھاسى ئۆستى، ئۆرلىدى.

«مُنِعَ شِرَاءُ هَذِهِ الْبِضَاعَةِ فَغَلَا سِعْرُهَا»: بۇ مالنى ئىمپورت قىلىش چەكلەنگەندى، باھاسى ئۆرلەپ كەتتى.

غَلَا يَغْلُو غُلُوًّا: ھەددىدىن ئاشۇرۇۋەتتى.

﴿لاَ تَغْلُو فِي دِيْنِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ﴾ ‹قۇرئان›: دىنىڭلاردا ھەقسىز رەۋىشتە چەكتىن ئېشىپ كەتمەڭلار.

غَلَاءٌ: باھا ئۆرلەپ كەتمەك، قىممەتچىلىك بولماق.

غَلَاظَةٌ: قوپاللىق، توڭلۇق، يىرىكلىك.

غِلَافٌ ج أَغْلِفَةٌ وَ غِلَافَاتٌ وَ غُلْفٌ وَ غُلُفٌ: غىلاپ، لىپاپ، قەغەز خالتا؛ نەرسىنىڭ سىرتقى

تەرپى.

غِلاَفُ الْكِتَابِ: مۇقاۋا.

غِلاَفُ الطَّلْقَةِ: ئوق خالتىسى.

«وَضَعَ الرِّسَالَةَ فِي غِلاَفٍ»: خەتنى كونۋېرتقا سالدى.

الْغِلاَفُ الْجَوِّيّ: ھاۋا قاتلىمى.

غِلاَلَةٌ ج غَلاَئِلُ: شالاڭ پەردە؛ ئىچ كىيىم، كۆڭلەك.

غِلاَلَةُ النَّوْمِ: ئۇخلاش كىيىمى.

غُلاَمٌ ج غِلْمَانٌ وَ غِلْمَةٌ وَ أَغْلِمَةٌ: يىگىت، ياش؛ خىزمەتچى، غۇلام؛ مۇلازىم؛ چاكار؛ ئەسكەر.

﴿فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلاَمٍ حَلِيمٍ﴾ «قۇرئان»: بىز ئىبراھىمغا ناھايىتى مۇلايىم، بىر ئوغۇل بىلەن خۇش خەۋەر بەردۇق.

غُلاَمِيَّةٌ: يىگىتلىك ھالەت؛ جىنسىي شەھۋەت.

غَلَبَ يَغْلِبُ غَلْبًا وَ غَلَبًا وَ غَلَبَةً وَ مَغْلَبًا وَ مَغْلَبَةً غَيْرَهُ: يەڭدى، غالىب كەلدى، غەلىبە قىلدى؛ كونترول قىلدى، تىزگىنلىدى، باشقۇردى.

غَلَبَ عَلَيْهِ: ئۇنىڭغا ئۈستۈن كەلدى، ئۇنىڭدىن ئارتۇق بولدى.

﴿كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللهِ﴾ «قۇرئان»: ئاللاھنىڭ ئىرادىسى بىلەن ئاز جامائە كۆپ جامائە ئۈستىدىن غەلىبە قىلدى.

«إِنَّ رَحْمَتِي تَغْلِبُ غَضَبِي» «ھەدىيس»: ھەقىقەتەن مېنىڭ رەھمىتىم غەزىپىمنى يەڭدى.

غَلَبَ عَلَيْهِ التَّرَدُّدُ: كۆپ ئىككىلەندى.

غَلَبَ عَلَيْهِ التَّفَاؤُلُ: كۆپ ئۈمىدۋار بولۇپ كەتتى.

غَلَبَ عَلَيْهِ النَّوْمُ: ئۇيقۇ بېسىپ كەتتى.

غَلَبَ عَلَى أَمْرِهِ: مەقسىتىگە يېتەلمىدى.

غَلْبَاءُ ج غُلْبٌ: كۈچلۈك، قۇدرەتلىك، غالىب؛ قويۇق.

﴿فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا وَعِنَبًا وَقَضْبًا وَزَيْتُونًا وَنَخْلاً وَحَدَائِقَ غُلْبًا﴾ «قۇرئان»: زېمىندا ئاشلىقلارنى، ئۈزۈملەرنى، ئوتياشلارنى، خورمىلارنى، دەرەخلىرى قويۇق باغچىلارنى ئۆستۈردۇق.

غَلْبٌ . غَلَبَةٌ: يەڭمەك، غەلىبە قىلماق.

عِلْمٌ بِالْغَلَبَةِ: كۆپ قوللىنىش بىلمەك.

غَلَتَ يَغْلُتُ غَلْتًا الْبَيْعَ وَالشِّرَاءَ: سودا-سېتىقنى بۇزدى، ئەمەلدىن قالدۇردى.

غَلِتَ يَغْلَتُ غَلْتًا فِي الْحِسَابِ: ھېساباتنى خاتا قىلدى.

غَلَثَ يَغْلِثُ غَلْثًا الشَّيْءَ بِالشَّيْءِ: بىرنەرسىنى يەنە بىرنەرسىگە ئارىلاشتۇردى.

غَلِثَ يَغْلَثُ غَلَثًا الْقَوْمُ: قەۋم قاتتىق ئۇرۇش قىلىشتى.

اَلْغَلَثُ: ئاشلىق ئارىسىدىكى ئەخلەت.

غَلَجَ يَغْلِجُ غَلْجًا وَ غَلَجَانًا الْفَرَسُ: ئات بىر خىلدا ماڭدى، تەكشى ماڭدى، نورمال ماڭدى.

اَلْغُلُجُ: كېلىشكەن يىگىت.

غَلَسٌ ج أَغْلاَسٌ: تاڭ ئالدىدىكى قاراڭغۇلۇق، جىممىدە، ئاستاغىنە، تۇيدۇرماي.

غَلَسًا: قاراڭغۇدا، قاراڭغۇلۇق ئىچىدە.

«كَانَ يُصَلِّي الصُّبْحَ بِغَلَسٍ» «ھەدىيس»: بامدات نامىزىنى تاڭ قاراڭغۇسىدا ئوقۇيتتى.

غَلْصَمَةٌ ج غَلاَصِمُ: گەدەن بىلەن باشنى تۇتتۇرىسىدىكى گۆش؛ كېكىردەك.

غَلِطَ يَغْلَطُ غَلَطًا: خاتالاشتى، خاتالىق ئۆتكۈزدى.

غَلِطَ فِي الْحِسَابِ: ھېساباتنى خاتا قىلدى.

غَلَطٌ ج أَغْلاَطٌ: خاتالىق، ناتوغرا، سەۋەنلىك، غەلەت.

غَلْطَانُ م غَلْطَانَةٌ وَ غَلْطَى: خاتالاشقۇچى، خاتالىق ئۆتكۈزگۈچى.

غَلْطَةٌ ج غَلَطَاتٌ: بىر قېتىملىق خاتالىق.

غَلْطَةٌ كِتَابِيَّةٌ: قەلەم سەۋەنلىكى.

غَلْطَةٌ مَطْبَعِيَّةٌ: مەتبەئە خاتالىقى.

«وَقَــعَ الْمُتَحَــدِّثُ فِــي ثَــلَاثِ غَلَطَــاتٍ نَحْوِيَّــةٍ»: سۆزلىگۈچى ئۈچ جايدا گراماتىكا خاتالىقى ئۆتكۈزدى.

غَلْطَةُ لِسَانٍ: تىل خاتالىقى.

إِرْتَكَبَ غَلْطَةً فَاحِشَةً: چوڭ خاتالىق ئۆتكۈزدى.

غَلُظَ يَغْلُظُ غِلَظًا وَ غَلَظَةً وَ غَلَاظَةً: قوپال بولدى، توك بولدى، يىرىك بولدى.

غَلُظَ قَلْبُهُ: قەلبى قاتتىق بولدى.

غَلُظَ عَلَيْهِ: قوپاللىق قىلدى.

غَلُظَ الْعَيْشُ: تۇرمۇش قىيىن بولدى.

غَلُظَتْ سَاقُ الشَّجَرَةِ: دەرەخنىڭ غولى يوغىنىدى.

غَلُظَ طَبْعُهُ: خاراكتېرى قوپال بولدى.

غِلَظٌ . غِلْظَةٌ: يوغان، توم، قوپال، يىرىك.

فِي غِلْظَةٍ: ئەدەپسىز، قوپال.

غَلْغَلَ يُغَلْغِلُ غَلْغَلَةً الشَّيْءَ: نەرسىنى كىرىشتۈردى، كىرگۈزدى.

غُلْغُلٌ ج غَلَاغِلُ: يەرگە چوڭقۇر كىرىپ كەتكەن يىلتىز.

غَلَفَ يَغْلُفُ غَلْفًا الشَّيْءَ: نەرسىنى ئەتتى، قاپلىدى، ياپتى، غىلايقا سالدى.

غَلَّفَ الْكِتَابَ: كىتابنى مۇقاۋىلىدى، تاشلىدى.

غَلِفَ يَغْلَفُ غَلَفًا: خەتنە قىلىنمىدى.

غُلْفَةٌ ج غُلَفٌ: خەتنىلىك، سۈننەتلىك.

غَلِقَ يَغْلَقُ غَلَقًا: غەزەپلەندى، چىچىلدى، خۇيى تۇتتى.

غَلِقَ الرَّهْنُ: گۆرۈۋگە قويۇلغان نەرسە قەرز ئىگىسىنىڭ مۈلكى بولۇپ كەتتى.

غَلِقَ الْبَابُ: ئىشىك تاقالدى.

غَلِقَ فُلَانٌ: ئىچى تىتىلداپ كەتتى، ئىچى سىقىلىپ كەتتى.

«إِنْهَارَتْ جُدْرَانُ الْبِئْرِ فَغَلِقَتْ»: قۇدۇقنىڭ تېمى ئۆرۈلۈپ كېتىپ، قۇدۇق ئېتىلىپ قالدى.

غَلَقَ يَغْلِقُ غَلْقًا الْبَابَ: ئىشىكنى ئەتتى، ياپتى، تاقىدى، قۇلۇپلىدى.

غَلَقَ الْأَزْرَارَ: تۈگمىنى ئەتتى.

غَلَقٌ ج أَغْلَاقٌ جج أَغَالِيقُ: تاقاق، دەم؛ قۇلۇپ سالماق.

غَلِقٌ: تېرىككەك، ئىچى تار.

غَلِقٌ مِنَ الْكَلَامِ: چۈشىنىكسىز سۆز.

غَلَّ يَغُلُّ غُلُولًا الرَّجُلُ: غەنىيمەت ياكى دۆلەت مۈلكىگە خىيانەت قىلدى.

﴿وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ ‹قۇرئان›: كىمكى غەنىيمەتكە خىيانەت قىلىدىكەن، قىيامەت كۈنى ئۇ خىيانەت قىلغان نەرسىسى بىلەن كېلىدۇ.

غَلَّ يَغُلُّ غَلًّا الْمَاءُ بَيْنَ الْأَشْجَارِ: دەرەخلەرنىڭ ئارىلىقىدا سۇ ئاقتى.

غَلَّ بَصَرَ فُلَانٍ: خاتا كۆرۈپ قالدى.

غَلَّ الْمَفَازَةَ: چۆلنىڭ ئوتتۇرىسىغا كىردى.

غَلَّ فُلَانًا: پالانىغا كىشەن سالدى، كويزا سالدى، تاقاق سالدى.

﴿خُذُوهُ فَغُلُّوهُ﴾ ‹قۇرئان›: ئۇنى تۇتۇڭلار، ئۇنىڭغا تاقاق سېلىڭلار.

﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ﴾ ‹قۇرئان›: يەھۇدىيلار ئاللاھنىڭ قولى باغلاقلىقتۇر، دېدى. يەھۇدىيلارنىڭ قوللىرى باغلانسۇن.

غَلَّ الْغَلَالَةَ: ئىچ كىيىم كىيدى.

غَلَّ يَغِلُّ غَلًّا وَ غَلِيلًا صَدْرُ الرَّجُلِ: كىشىنىڭ كۆڭلى غەش بولدى.

غَلَّ فِي الشَّيْءِ: كىردى، ئىچكىرىلىدى.

غُلَّ غُلًّا وَ غُلَّةً: ئۇسساپ كەتتى، چاڭقاپ كەتتى.

غِلٌّ: ئۆچمەنلىك، ئاداۋەت.

﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ﴾ ‹قۇرئان›: ئۇلارنىڭ

دىللىرىدىكى دۈشمەنلىكنى چىقىرىپ تاشلايمىز.

غُلٌّ ج أَغْلَالٌ وَ غُلُولٌ: كويزا، كىشەن، تاقاق؛ ئۇسسۇزلۇق، چاڭقاش.

﴿وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ «قۇرئان»: كاپىرلارنىڭ بويۇنلىرىغا تاقاقلارنى سالىمىز.

فَكَّ غُلَّهُ: كىشەننى ئېلىۋەتتى.

غَلَّايَةٌ ج غَلَّايَاتٌ: قازان، پار قازان.

غَلَّايَةٌ كَهْرَبَائِيَّةٌ: توك قازان.

غَلَّبَ يُغَلِّبُ تَغْلِيبًا: ئۇنى غەلىبىگە ئېرىشتۈردى.

«غَلَّبَهُ ذَكَاؤُهُ وَحُسْنُ تَخْطِيطِهِ عَلَى عَدُوِّهِ»: ئۇنىڭ زېرەكلىكى ۋە تەدبىرچانلىقى دۈشمىنى ئۈستىدىن غەلىبىگە ئېرىشتۈردى.

غُلَّةٌ ج غُلَلٌ: ئۇسسۇزلۇق، تەشنالىق، چاڭقاش.

أَطْفَأَ غُلَّتَهُ بِالْمَاءِ الْبَارِدِ: سوغۇق سۇ بىلەن ئۇنىڭ تەشنالىقىنى قاندۇردى.

غَلَّةٌ ج غِلَالٌ وَ غَلَّاتٌ: كىرىم، مەنپەئەت؛ ھوسۇل، مەھسۇلات.

غَلَّةُ الْأَرْضِ: دېھقانچىلىق كىرىمى.

حَانَ وَقْتُ جَمْعِ الْغِلَالِ: ھوسۇل يىغىش ۋاقتى يېقىنلاشتى.

بَائِعُ غِلَالٍ: ئاشلىق ساتقۇچى.

غَلَّسَ يُغَلِّسُ تَغْلِيسًا الْقَوْمُ: تاڭ قاراڭغۇسىدا ماڭدى.

غَلَّسَ فُلَانٌ بِالصَّلَاةِ: پالانى تاڭ قاراڭغۇسىدا ناماز ئوقۇدى.

غَلَّطَ يُغَلِّطُ تَغْلِيطًا ـ هُ: ئۇنى خاتالاشتۇردى؛ خاتالىقنى كۆرسىتىپ بەردى.

لاَ تُغَلِّطْ مَنْ هُوَ أَعْلَمُ مِنْكَ: سېنىڭدىن بىلىملىك ئادەمنى خاتاغا نىسبەت بەرمە.

غَلَّظَ يُغَلِّظُ تَغْلِيظًا الشَّيْءَ: نەرسىنى يوغىناتتى، قوپاللاشتۇرۇۋەتتى، قېلىنلاشتۇرۇۋەتتى.

غَلَّظَ الْيَمِينَ: قاتتىق قەسەم ئىچتى.

غَلَّفَ يُغَلِّفُ تَغْلِيفًا الشَّيْءَ: نەرسىنى ياپتى، قاپلىدى، ئەتتى، غىلاپقا سالدى.

غَلَّقَ يُغَلِّقُ تَغْلِيقًا: ياپتى، ئەتتى، تاقىدى.

غَلَّقَ الْبَابَ: ئىشىكنى قۇلۇپلىدى.

﴿وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ﴾ «قۇرئان»: ئۇ ئىشىكلەرنى تاقىۋېتىپ...

غَلَّى يُغَلِّي تَغْلِيَةً السِّعْرَ: باھانى ئۆرلىتىۋەتتى، ئۆستۈرۈۋەتتى.

«إِحْتَكَرَ أَحَدُ التُّجَّارِ هَذِهِ الْبِضَاعَةَ فَغَلَّى سِعْرَهَا»: بىر سودىگەر بۇ مالنى مونوپول قىلىۋېلىپ، باھاسىنى ئۆستۈرۈۋەتتى.

غَلَّى يُغَلِّي تَغْلِيَةً الْقِدْرَ: قازاننى قايناتتى.

غِلِّيمٌ: شەھۋەتپەرەس، جىنسىي ھەۋەسى كۈچلۈك.

غَلِمَ يَغْلَمُ غَلَمًا وَ غُلْمَةً: جىنسىي ھەۋەسى كۈچەيدى.

غَلَمَ يَغْلُمُ غَلْمًا: تەرلىتىش ئۈچۈن يۆگەپ قويدى.

غَلِمٌ: شەھۋەتپەرەس، جىنسىي ھەۋەسى كۈچلۈك.

غُلْمَةٌ: جىنسىي شەھۋەت، جىنسىي تەلەپ.

غُلَوَاءُ: چەكتىن ئاشۇرۇۋەتمەك، مۇبالىغە قىلماق، جاھىللىق، تەرسالىق.

غُلَوَاءُ الشَّبَابِ: ياشلىقنىڭ ئۇرغۇپ تۇرغان ۋاقتى.

غُلُومَةٌ: يىگىتلىك ھالەت؛ جىنسىي شەھۋەت.

غُلُوٌّ: ھەددىدىن ئاشۇرۇۋەتمەك، مۇبالىغىلەشتۈرۈۋەتمەك؛ جاھىللىق، تەرسالىق.

غَلَى يَغْلِي غَلْيًا وَ غَلَيَانًا الْقِدْرُ: قازان قاينىدى.

غَلَى مِنَ الْغَضَبِ: غەزىپى تاشتى.

﴿كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ كَغَلْيِ الْحَمِيمِ﴾ «قۇرئان»: ئۇ ئېرىتىلگەن مىستەك (قىزىق) تۇرۇر، ئۇ قورساقلاردا قايناق سۇدەك قايناي دۇ.

غَلْي . غَلَيَانٌ: قايناماق، جۇشقۇنلىماق.

«يَغْلِي الْعَالَمُ غَلَيَانَ الْمِرْجَلِ عَلَى النَّارِ»: پۈتۈن دۇنيا

خۇددى قازان قاينىغاندەك قاينام-تاشقىنلىققا چۆمدى.

دَرَجَةُ الْغَلَيَانِ: سۇيۇقلۇقنىڭ پارغا ئايلىنىش دەرىجىسى.

غَلِيظٌ ج غِلَاظٌ ج غَلِيظَةٌ: توك، قوپال، يىرىك، قاتتىق.

غَلِيظَةُ الرَّقَبَةِ: جاھىل، تەرسا، كاج.

اَلْمِعَى الْغَلِيظُ: چوڭ ئۈچەي.

﴿وَلَوْكُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضّوا مِنْ حَوْلِكَ﴾ ‹قرآن›: ئەگەر قوپال، باغرى قاتتىق بولغان بولساڭ، ئۇلار چۆرەڭدىن تارقاپ كېتەتتى.

قَلْبٌ غَلِيظٌ: باغرى قاتتىق.

طَبْعٌ غَلِيظٌ: مىجەزى قوپال.

عَيْشٌ غَلِيظٌ: جاپالىق تۇرمۇش.

عَهْدٌ غَلِيظٌ: چىن ۋەدە.

يَمِيْنٌ غَلِيظَةٌ: قاتتىق قەسەم.

سَاقٌ غَلِيظَةٌ: توم پاچاق.

غَلِيْلٌ ج غَلَائِلُ: ئۆچمەنلىك، ئاداۋەت؛ قاتتىق ئۇسساش؛ قىزغىن مۇھەببەت.

أَرْوَى غَلِيْلَهُ: ئۇنىڭ ئۇسسۇزلۇقىنى قاندۇردى؛ ئاچچىقىنى چىقىرىۋالدى.

شَفَى غَلِيْلَهُ: ئاچچىقىنى چىقاردى.

غَلِيْلَةٌ ج غَلَائِلُ: ساۋۇت، دوبۇلغا.

غَلِيْمٌ: ئەركەك تاشپاقا.

غَلِيُونٌ ج غَلَايِيْنُ: غاڭزا؛ يەلكەنلىك كېمە.

غَلِيٌّ: باھاسى يۇقىرى، قىممەت، چېكىدىن ئاشقان؛ تەرسا، جاھىل.

غَمَا يَغْمُو غَمْوًا الْبَيْتَ: ئۆينى ياپتى.

غَمَا. الْغِمَاءُ: شىپ، ئۆگزە.

غُمَارٌ. غُمَارَةٌ: كىشىلەر توپى، جامائە، ئامما، ئاۋام.

غِمَاضٌ: ئۇيقۇ.

غَمَامٌ: ئاق بۇلۇت.

حَبُّ الْغَمَامِ: مۆلدۈر.

﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ﴾ ‹قرآن›: سىلەرگە بۇلۇتنى سايىۋەن قىلىپ بەردۇق.

غَمَامَةٌ ج غَمَائِمُ: پارچە بۇلۇت.

غِمَامَةٌ: تور (ھايۋاننىڭ ئېغىزىنى توسۇپ قويىدىغان).

غَمَتَ يَغْمِتُ غَمْتًا الشَّيْءَ: نەرسىنى ياپتى.

غَمَتَهُ الطَّعَامُ: تاماق ئېغىر كەلدى.

غَمَتَهُ فِي الْمَاءِ: ئۇنى سۇغا چۆمدۈردى.

غَمِتَ يَغْمَتُ غَمَتًا: تاماق ئېغىر كەلدى.

غَمَجَ يَغْمِجُ غَمْجًا الْمَاءَ: سۇنى غورتۇلدىتىپ ئىچتى.

غَمَدَ يَغْمِدُ غَمْدًا السَّيْفَ: قىلىچنى غىلاپقا سالدى.

غِمْدٌ ج غُمُودٌ وَ أَغْمِدَةٌ: غىلاپ.

لَا يَسَعُ السَّيْفَيْنِ غِمْدٌ: ئىككى كالللا بىر قازاندا قاينىمايدۇ.

جَرَّدَ سَيْفَهُ مِنْ غِمْدِهِ: قىلىچنى يالىڭاچلىدى.

غَمَرَ يَغْمُرُ غَمْرًا الْمَاءُ الْمَكَانَ: جاينى سۇ بېسىپ كەتتى، سۇ يامراپ كەتتى.

غَمَرَهُ بِالْهَدَايَا: ئۇنىڭغا كۆپ سوۋغا تەقدىم قىلدى.

غَمَرَ أَصْحَابَهُ بِفَضْلِهِ: ھەمراھلىرىنى مەرھەمىتىگە كۆمۈۋەتتى.

غَمُرَ يَغْمُرُ غَمَارَةً وَ غُمُورًا الْمَاءُ: سۇ مول بولدى، كۆپەيدى.

غَمْرٌ: سۇ بېسىپ كەتمەك.

غَمْرٌ ج غِمَارٌ وَ غُمُورٌ: مول سۇ، چوڭ سۇ، قاينام، دېڭىز-ئوكيان؛ كەڭ كىيىم.

رَجُلٌ غُمْرٌ: تەجرىبىسىز ئادەم؛ ئېسىل ئەخلاقلىق ئادەم.

لَيْلٌ غَمْرٌ: قاراڭغۇ كېچە.

خَاضَ غِمَارَ الْمَعْرَكَةِ: ئۇرۇشقا كىرىشىپ كەتتى، ئۇرۇش قاينىمىغا شۇڭغۇدى.

غِمْرٌ ج أَغْمَارٌ: ئۆچ-ئاداۋەت، ئاچچىقلىنىش؛

ئۇسسۇزلۇق؛ تەجرىبىسىز، جاھىل، ئەبلەخ.

غَمْرٌ ج غُمُورٌ وَ أَغْمَارٌ: ئۆچ-ئاداۋەت؛ تەجرىبىسىز ئادەم.

غَمْرُ النَّاسِ: كىشىلەر توپى.

غَمْرَةٌ ج غُمَرٌ وَ غِمَارٌ وَ غَمَرَاتٌ: خاپىلىق، ئازاب، دەرد-ئەلەم؛ زەربە.

غَمَرَاتُ الْمَوْتِ: ئۆلۈم ئازابى، سەكرات.

﴿وَلَوْتَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ﴾ «قۇرئان»: (ئى مۇھەممەد!) زالىملارنى سەكراتتا چۈشكەن ۋاقتىدا كۆرسەڭ...

غَمْرَةُ الْحَرْبِ: شىددەتلىك جەڭ.

غَمْرَةُ الْكِفَاحِ: كەسكىن كۈرەش.

غَمْرَةُ نُورِ الْقَمَرِ: ئاي يورۇقى، ئايدىڭ.

غَمَزَ يَغْمِزُ غَمْزًا: ئاقساپ قالدى، يېنىچە ماڭدى.

غَمَزَ بِعَيْنِهِ: كۆز قىستى، كۆزى بىلەن ئىشارەت قىلدى.

غَمَزَ بِالْحَاجِبِ: قاش ئاتتى.

غَمَزَ عَلَيْهِ: ئۇنىڭغا تۆھمەت قىلدى، غەيۋىتىنى قىلدى.

غَمَزَ قَنَاتَهُ: ئۇنىڭ قانداق ئادەم ئىكەنلىكىنى سىناپ كۆردى.

غَمْزَةٌ ج غَمَزَاتٌ: كۆز ئىشارىتى، ئىما-ئىشارە.

غَمَسَ يَغْمِسُ غَمْسًا الشَّيْءَ فِي الْمَاءِ: نەرسىنى سۇغا چۆكۈردى، ھۆل قىلدى.

غَمَسَ إِصْبَعَهُ فِي الْمَاءِ: سۇغا بارمىقىنى چىلىدى.

غَمَسَ اللُّقْمَةَ فِي الْأَدَامِ: يېمەكلىكنى تىتتىقۇغا چىلىدى.

غَمْسٌ: (سۇغا) چۆكمەك.

غَمِصَ يَغْمِصُ غَمْصًا عَلَيْهِ: ئۇنىڭغا سەل قارىدى، كۆزگە ئىلمىدى.

غَمِصَهُ: ئۇنى ھاقارەتلىدى.

غَمِصَ النِّعْمَةَ: تۇزكورلۇق قىلدى.

غَمِصَ يَغْمَصُ غَمَصًا: يالغان ئېيتتى، بىلجىرلىدى.

غَمَصٌ: چاپاق.

غَمِصٌ: ئەيىبلىگۈچى، مالامەت قىلغۇچى.

غَمَضَ يَغْمُضُ وَ غَمُضَ يَغْمُضُ غُمُوضًا الْكَلَامُ: سۆز تۇتۇق بولدى، چۈشىنىكسىز بولدى.

غَمَضَ كَلَامُهُ فَلَمْ أَفْهَمْ مِنْهُ شَيْئًا: ئۇنىڭ سۆزى تۇتۇق بولۇپ، مەن ھېچ نەرسىنى چۈشەنمىدىم.

«لَمْ تَغْمُضْ لِي اللَّيْلَةَ الْفَائِتَةَ عَيْنٌ»: ئۆتكەن كېچە كۆزۈم يۇمۇلمىدى.

غَمَضَ يَغْمِضُ غَمْضًا عَنْهُ فِي الْبَيْعِ أَوِالشِّرَاءِ: سودىدا كەڭ بولدى.

غَمَضَ يَغْمَضُ / يَغْمِضُ غَمْضًا وَ غُمُوضًا الرَّجُلُ فِي الْأَرْضِ: كىشى يول مېڭىپ كۆزدىن غايىب بولدى.

غَمِضَ يَغْمَضُ غُمُوضَةً وَ غَمَاضَةً الْمَكَانُ: جاي ئىنتايىن پەس بولدى.

غَمُضَتْ عَيْنُهُ: ئۇخلىدى.

غُمْضٌ: ئۇيقۇ.

مَااكْتَحَلَتْ عَيْنُهُ غُمْضًا: ئۇنىڭ كۆزى ئۇيقۇغا بارمىدى.

غَمْضٌ ج غُمُوضٌ: پەس يەر، تېرەن يەر؛ تۇتۇق، مۇجمەل.

غَمْضَةُ عَيْنٍ: بىر قاراپلا، كۆزنى يۇمۇپ-ئاچقۇچە.

غَمَطَ يَغْمَطُ غَمْطًا النِّعْمَةَ: تۇزكورلۇق قىلدى، ئىلتىپاتنى تونۇمىدى.

غَمَطَ فُلَانٌ فُلَانًا: پالانى پالانىنى ھاقارەت قىلدى، كۆزگە ئىلمىدى.

غَمَطَ الْحَقَّ: ھەقنى ئىنكار قىلدى.

لَا تَغْمِطْ خَصْمَكَ: دۈشمىنىڭنى كىچىك سانىما.

لَا تَغْمِطْ حُقُوقَ النَّاسِ: كىشىلەرنىڭ ھەقلىرىنى ئىنكار قىلما.

غَمْطٌ: سەل چاغلىماق، ئىنكار قىلماق، ئويىمان يەر.

«اَلْكِبْرُ بَطَرُ الْحَقِّ وَ غَمْطُ النَّاسِ» «حديث»: تەكەببۇرلۇق دېگەن ھەق گەپكە ئۇنىماسلىق، كىشىلەرنى كۆزگە ئىلماسلىقتۇر.

غَمْغَمَ يُغَمْغِمُ غَمْغَمَةً الْكَلَامَ: سۆزنى ئوچۇق قىلمىدى.

غَمْغَمَ الثَّوْرُ: ئۆكۈز قورقۇپ مۆرىدى.

غَمْغَمَ الْبَطَلُ: باتۇر ئۇرۇشتا «ھۇررا»، دەپ توۋلىدى.

غَمْغَمَةٌ ج غَمَاغِمُ: تۇتۇق سۆز، مۇجمەل سۆز.

غَمِقَ يَغْمَقُ وَ غَمُقَ يَغْمُقُ غَمْقًا الْمَكَانُ: جاي سۇلۇق ۋە نەم ھاۋالىق بولدى، زەيلىك بولدى.

غَمِقَ النَّبَاتُ: زەيدە ئوت-چۆپ بۇزۇلدى.

غَمِقٌ م غَمِقَةٌ: نەم، ھۆل، زەي.

الْغَمَقَةُ: بەل ئاغرىقى.

غِمْلَاجٌ ج غَمَالِجُ: يۇمشاق، يەڭگىل، ئىرادىسىز، شاللاق.

غَمْلَجٌ: يۇمشاق، ئەۋرىشىم؛ يەڭگىل؛ ئىرادىسىز.

غُمْلُوجٌ . غُمْلُوجَةٌ: يۇمشاق؛ يەڭگىل؛ ئىرادىسىز.

غِمْلِيجٌ . غِمْلِيجَةٌ ج غَمَالِيجُ: يۇمشاق؛ يەڭگىل؛ ئىرادىسىز؛ شاللاق.

غَمَّ يَغُمُّ غَمًّا الْيَوْمُ: كۈن قىزىرىپ كەتتى.

غَمَّ الشَّيْءَ: نەرسىنى ياپتى، ئەتتى.

غَمَّ الْقَمَرُ النُّجُومَ: ئاينىڭ نۇرى يۇلتۇزلارنى قاپلىۋالدى.

غَمَّ الرَّجُلَ: كىشىنى غەمناك قىلدى، غەمگە سالدى.

غَمَّهُ مَوْتُ صَدِيقِهِ: دوستىنىڭ ئۆلۈمىگە ھەسرەت چەكتى.

غَمٌّ ج غُمُومٌ: غەم-قايغۇ، ھەسرەت، ئەندىشە، قايغۇ.

يَوْمٌ غَمٌّ قاتتىق ئىسسىق كۈن، تىنچىق كۈن.

﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ﴾ «قرآن»: ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدۇق، ئۇنى غەمدىن خالاس قىلدۇق.

«مَاتَ إِبْنُهُ فَأَصَابَهُ غَمٌّ شَدِيدٌ»: ئۇنىڭ ئوغلى ئۆلۈۋىدى، ئۇ قاتتىق قايغۇردى.

﴿ثُمَّ لَايَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً﴾ «قرآن»: ئىشىڭلار سىلەرگە تۇتۇق بولۇپ قالمىسۇن.

غَمَّاءُ ج غُمٌّ: قويۇق بۇلۇت.

غَمَّازٌ ج غَمَّازُونَ: تۆھمەتخور.

غَمَّازُ السَّيَّارَةِ: ماشىنىنىڭ ئىشارەت چىرىغى.

غَمَّازَةٌ: زىناق.

غُمَّةٌ ج غُمَمٌ: قايغۇ، ھەسرەت، دەرد-ئەلەم.

غَمَّدَ يُغَمِّدُ تَغْمِيدًا الشَّيْءَ: نەرسىنى ياپتى، نىقابلىدى.

غَمَّسَ يُغَمِّسُ تَغْمِيسًا الشَّيْءَ فِي الْمَاءِ: نەرسىنى سۇغا چۆكۈردى، چىلىدى.

غَمَّسَ الْخُبْزَ بِالْمَرَقِ: شورپىغا نان چىلىدى.

غَمَّضَ يُغَمِّضُ تَغْمِيضًا عَيْنَيْهِ: كۆزىنى يۇمۇۋالدى، ئېتىۋالدى.

غَمَّضَ الْكَلَامَ: سۆزنى مۇجمەل قىلدى.

غَمَّضَ جُفُونَهُ عَلَى الْقَذَى: كۆپ سەۋر قىلدى، ئەزىيەتكە چىدىدى.

غَمَّقَ يُغَمِّقُ تَغْمِيقًا: چوڭقۇرلاشتۇردى.

غَمَّنَ يُغَمِّنُ غَمْنًا الشَّيْءَ: نەرسىنى ياپتى.

غَمَّنَ الْبَلَحَ: خام خورمىنى پىشۇرۇش ئۈچۈن كۆمدى.

غُمِنَ فِي الْأَرْضِ: يەر ئاستىغا كۆمۈپ قويدى.

غُمْنَةٌ: ئۇپا-ئەڭلىك.

غَمُوسٌ ج غُمُسٌ: قىيىن ئىش، ئېغىر ئىش.

يَمِينٌ غَمُوسٌ: يالغان قەسەم.

غَمُوصٌ: يالغانچى، كاززاپ.

يَمِينٌ غَمُوصٍ: يالغان قەسەمچى، قەسەمخور.

غُمُوضٌ. غُمُوضَةٌ: تۇتۇق، مۇجمەل.

غُمُوضِيَّةٌ: تۇتۇق.

غَمَى يَغْمِي غَمْيًا الْبَيْتَ: ئۆينى ياپتى.

غُمِيَ عَلَيْهِ: ھوشىدىن كەتتى، خۇدىنى يوقاتتى.

غَمْيٌ: ھوشىدىن كەتمەك، خۇدىنى يوقاتماق.

غَمِيزَةٌ: بوھتان، تۆھمەت؛ كەمچىلىك، نۇقسان؛ ئاجىز؛ دۆت.

غَمِيصَةٌ: ئەيىب، نۇقسان، كەمچىلىك.

غَنَاءٌ: بايلىق.

غِنَاءٌ: ناخشا ئېيتماق.

كَانَ يَهْتَمّ بِالْغِنَاءِ وَالْمُوسِيْقَى: ناخشا سازغا كۆڭۈل بۆلەتتى.

غِنَائِيٌّ: ناخشا ئېيتىلغان، ناخشىلىق؛ لىرىكىلىق.

غِنَائِيَّةٌ ج غِنَائِيَّاتٌ: كونسېرت، تىياتىر.

حَفْلَةٌ غِنَائِيَّةٌ: ناخشا كېچىلىكى، كونسېرت.

غُنَاجٌ: ناز قىلماق، ئەركىلىمەك، غىلجىڭلىماق.

غَنِجَ يَغْنَجُ غَنَجًا: ناز قىلدى، ئەركىلىدى.

غُنْجٌ: ناز قىلماق، ئەركىلىمەك، غىلجىڭلىماق، بۇلاق كۆز.

غَنِجَةٌ: ئەركە ـ نايناق.

غَنْدَرَ يُغَنْدِرُ غَنْدَرَةً: زىننەتلىدى، بېزىدى.

غُنْدُرٌ: سېمىز، تولغان.

غُنْدُورٌ ج غَنَادِرَةٌ: يۇمشاق، سىلىق، چىرايلىق يىگىت.

غَنِصَ يَغْنَصُ غَنَصًا: ئىچى سىقىلدى، زېرىكتى.

غَنِمَ يَغْنَمُ غَنْمًا الشَّيْءَ: نەرسىگە ئىگە بولدى، ئېرىشتى، مۇۋەپپەق بولدى.

غَنِمَ الْفُرْصَةَ: پۇرسەتتىن پايدىلاندى.

غَنِمَ يَغْنَمُ غَنْمًا وَ غَنِيمَةً: غەنىيمەت ئالدى، غەنىيمەتكە ئېرىشتى.

﴿فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا﴾ «قرآن»: غەنىيمەت ئالغان نەرسىڭلارنى ھالال ۋە پاك بىلىپ يەڭلار.

غَنَمٌ ج أَغْنَامٌ وَ غُنُومٌ وَ أَغَانِمُ: قوي.

﴿وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا إِلَّا مَاحَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ﴾ «قرآن»: ئۇلارغا كالا، قويلارنىڭ دۈمبىسىدىكى ياكى ئۈچەيلىرىدىكى، ياكى سۆڭەككە چاپلىشىقلىق ياغلىرىدىن باشقا ياغلىرىنى ھارام قىلدۇق.

هَذِهِ غَنَمٌ مُصَدَّرَةٌ: بۇ ئېكسپورت قىلىنغان قوي.

رَاعِي الْغَنَمِ: قوي باققۇچى، پادىچى.

غُنْمٌ ج غُنُومٌ: ئولجا، غەنىيمەت، ھەربىي ئولجا؛ پايدا، مەنپەئەت.

اَلْغُنْمُ بِالْغُرْمِ: پايدا بىلەن زىيان بىر تۇغقان.

غَنَّ يَغَنّ غَنًّا وَ غُنَّةً: خىلەك — خىلەك گەپ قىلدى.

غَنَّ الرَّوْضَةُ: باغچە بۇك — باراقسان بولۇپ كەتتى.

غَنَّاءٌ ج غُنٌّ: بۇك — باراقسان.

رَوْضَةٌ غَنَّاءٌ: بۇك — باراقسان باغ.

غَنَّامٌ ج غَنَّامُونَ: قويچى.

غُنَّةٌ: خىلەك — خىلەك ئاۋاز.

إِدْغَامٌ بِغُنَّةٍ: نۇن ساكىن ياكى تەنۋىننى، ياكى ۋۇ بىلەن، ياكى نۇن، ياكى مىيم بىلەن كىرىشتۇرۇپ ئوقۇش، غۇننە بىلەن ئوقۇش.

غَنَّمَ يُغَنِّمُ تَغْنِيمًا ـ هُ: ئۇنىڭغا ھەسسىلەپ بەردى، ئارتۇق ئىنئام قىلدى.

غَنَّى يُغَنِّي تَغْنِيَةً الشِّعْرَ: ناخشا ئېيتتى، غەزەل ئوقۇدى.

غَنَّى الْحَمَامُ: كەپتەر سايرىدى، دەمدە ئۇنلىدى.

«سَمِعْتُهُ يُغَنِّي فَأَطْرَبَنِي صَوْتُهُ»: ئۇنىڭ ناخشىسىنى ئاڭلاپ، ئاۋازىدىن مۇڭلاندىم.

غَنِيَ يَغْنَى غِنًى وَغَنَاءً الرَّجُلُ: كىشى باي بولدى،

ميلي جىقلىدى.

غَنِيَ بِالْمَكَانِ: ماكانلاشتى، ئولتۇراقلاشتى.

«هَاجَرَ مِنْ بَلَدِهِ طَمَعًا فِي أَنْ يَغْنَى»: باي بولۇش ئۈمىدى بىلەن يۇرتىدىن كۆچۈپ كەتتى.

«غَنِيَتِ الْمَرْأَةُ بِوَلَدٍ وَاحِدٍ»: ئايال بىر بالا بىلەن كۇپايىلەندى.

غَنِيَ عَنِ الشَّيْءِ: بىهاجەت بولدى.

غَنِيَ يَغْنَى غِنًى الرَّجُلُ: ئۆيلەندى، توي قىلدى.

غَنِيَتِ الْمَرْأَةُ: ئايال نازىنىن بولدى.

غِنًى: بايلىق.

لاَ غِنًى لَهُ عَنْهُ: ئۇنىڭدىن ھېچكىم باش تارتالمايدۇ.

«نَحْنُ فِي غِنًى عَنْ مُنَاقَشَةِ هَذِهِ الْأُمُورِ»: مۇنداق ئىشلارنى تالاش-تارتىش قىلىشتىن بىز بىزار.

غُنْيَانٌ / غُنْيَةٌ / غنية: بايلىق، بىهاجەتلىك؛ زۆرۈر.

غَنِيمَةٌ ج غَنَائِمُ: ئولجا، غەنىيمەت، ھەربىي ئولجا؛ مەنپەئەت.

غَنِيمَةٌ بَارِدَةٌ: ھارام بايلىق، ھارام پايدا.

رَضِيَ مِنَ الْغَنِيمَةِ بِالْإِيَابِ: مەقسىتىگە يېتەلمەي قايتتى.

غَنِيٌّ ج أَغْنِيَاءُ: باي، پۇلدار.

غَنِيٌّ عَنِ الْبَيَانِ: ئۆز-ئۆزىدىن مەلۇم، چۈشەندۈرۈش ھاجەتسىز.

اَلْغَنِيُّ: ئاللاھنىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، ئاللاھ ھەممىدىن بىهاجەت، دېگەن مەنىدە.

﴿وَاللهُ الغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ﴾ «قۇرئان»: ئاللاھ (سىلەرنىڭ مال-مۈلكۈڭلاردىن) بىهاجەتتۇر، سىلەر بولساڭلار (ئاللاھقا) موھتاجسىلەر.

«أَرْضُنَا غَنِيَّةٌ بِالثَّرَوَاتِ الْمَعْدَنِيَّةِ»: بىزنىڭ زېمىنىمىز مول كان بايلىقلىرىغا ئىگە.

غَهِبَ يَغْهَبُ غَهَبًا عَنْهُ: ئۇنىڭدىن غايىل بولدى، بىپەرۋالىق قىلدى، سەھۋ قارىدى، ئۇنتۇپ قالدى.

غَهَبٌ: سەھۋ قاراش.

غُوَاثٌ: ياردەم، ئىئانە.

غَوَايَةٌ: ئازغۇنلۇق، خاتالىق.

غَوْثٌ: ياردەم، ئىئانە، قۇتقۇزۇش.

اَلْغَوْثُ: سىمسىز ئاپپارات بىلەن قۇتقۇزۇشنى تەلەپ قىلىش سىگنالى.

وَاغَوْثَاهُ: ۋايجان، قۇتقۇزۇڭلار، داد-پەرياد.

وِكَالَةُ غَوْثِ اللَّاجِئِينَ: بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ قاراشلىق مۇساپىرلارغا ياردەم بېرىش ۋاكالەتخانىسى.

غَوْرٌ ج أَغْوَارٌ وَ غِيرَانٌ: تېگى، ئاستى، تېگى-تەكتى، چوڭقۇر، چوڭقۇرلۇق، تېرەن.

غَوْرُ الْأَرَاضِي: يەر ئاستى، يەرنىڭ ئىچكى قىسمى.

بَعِيدُ الْغَوْرِ: بەك چوڭقۇر، يىراقنى كۆرمەك.

قَرِيبُ الْغَوْرِ: تېيىز.

قَتَلَهُ غَوْرًا: ئۇنى يوشۇرۇن ئۆلتۈردى.

﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ﴾ «قۇرئان»: (ئۇلارغا): «ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ؟ (سۈيۈڭلار يەر ئاستىغا) سىڭىپ كەتسە، سىلەرگە كىم ئېقىن سۇ كەلتۈرۈپ بېرىدۇ»، دېگىن.

سَبَرَ غَوْرَهُ: ئۇنى سىناپ كۆردى، ئۇنىڭ ماھىيىتىنى تونۇدى.

أَغْوَارُ الظَّلَامِ: زۇلمەت قاراڭغۇلۇق.

إِنْتَقَلَ مِنَ الْجَبَلِ إِلَى الْأَغْوَارِ: تاغدىن پەسكە يۆتكەلدى.

رَسَبَ فِي غَوْرِ الْإِنَاءِ: قاچىنىڭ تېگىدە تىنىپ قالدى.

غَوْرَةٌ: چۈشلۈك ئۇيقۇ.

اَلْغَوْرَةُ: قوياش.

غُورِيلَّا ج غُورِيلَّاتٌ: ئورانگۇتان، گورىللا مايمۇن.

غَوْصٌ: سۇغا چۆكمەك، سۇغا شۇڭغۇماق.

جِهَازُ الْغَوْصِ: غەۋۋاسلىق ئۈسكۈنىلىرى.

غَوْطٌ وَ غَوْطَةٌ ج غُوطٌ وَ غِيَاطٌ وَ غِيْطَانٌ: ئويمان يەر، چوڭقۇرلۇق، ئازگال.

غوطٌ: چوڭقۇرلۇق، چوڭقۇرلۇق دەرىجىسى.

غُوطَةٌ ج غُوطَاتٌ: ئۆسۈملۈكلەر باغچىسى، بوستانلىق.

غَوْغَاءُ: پەسكەش، رەزىل، كاللا كېسەر، جەمئىيەت داشقاللىرى.

غَوْلٌ: باش ئاغرىقى؛ مەستلىك؛ يىراق چۆللۈك، مۇشەققەت، قىيىنچىلىق.

﴿لاَ فِيهَا غَوْلٌ وَلاَ هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ﴾ «قرآن»: ئۇنىڭدا مەست قىلىدىغان نەرسە يوق، ئۇلار ئۇنى ئىچىش بىلەن مەست بولمايدۇ.

غُوْلٌ ج أَغْوَالٌ وَ غيلاَنٌ: ئىسمى بار جىسمى يوق قورقۇنچلۇق مەۋھۇم بىر قۇش.

غُولَةٌ چىشى ئورانگۇتان.

غَوَّاصٌ ج غَوَّاصُونَ: غەۋۋاس، دېڭىزغا چۆككۈچى.

﴿وَالشَّيَاطِيْنَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَّغَوَّاصٍ﴾ «قرآن»: سۇلايماننى (كاتتا بىنالارنى سالالايدىغان) قۇرغۇچى ۋە (دېڭىزغا چۆكۈپ، ئۈنچە-مارجانلارنى ئېلىپ چىقالايدىغان) غەۋۋاس شەيتانلارنى بويسۇندۇرۇپ بەردۇق.

«أَخْرَجَ الْغَوَّاصُونَ بَعْضَ مُحْتَوَيَاتِ السَّفِيْنَةِ الْغَارِقَةِ»: غەۋۋاسلار چۆكۈپ كەتكەن كېمىنىڭ بەزى نەرسىلىرىنى تېپىپ چىقتى.

غَوَّاصَةٌ ج غَوَّاصَاتٌ: سۇ ئاستى پاراخوتى.

«أَغْرَقَتْ غَوَّاصَاتُ الْعَدُوِّ سُفُنَهُمُ التِّجَارِيَّةَ»: دۈشمەننىڭ ھەربىي پاراخوتلىرى ئۇلارنىڭ سودا كېمىلىرىنى سۇغا چۆكۈرۈۋەتتى.

غَوَّرَ يُغَوِّرُ تَغْوِيْرًا الْمَاءُ: سۇ سىڭىپ كەتتى، چوڭقۇرلاپ كەتتى.

غَوَّصَ يُغَوِّصُ تَغْوِيْصًا الشَّيْءَ فِي الْمَاءِ: نەرسىنى سۇغا چۆكتۈردى، سۇغا پاتۇردى.

غَوَّطَ يُغَوِّطُ تَغْوِيطًا الْبِئْرَ: قۇدۇقنى چوڭقۇر كولىدى.

غَوَّى يُغَوِّي تَغْوِيَةً الرَّجُلَ: كىشىنى ئازدۇردى، يولدىن چىقاردى، قايمۇقتۇردى.

غَوَّى اللَّبَنَ: سۈتنى قېتىق ئۇيۇتتى.

غَوَى يَغْوِي غَيًّا الرَّجُلُ: ئازدى، گۇمراھ بولدى.

﴿وَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَى﴾ «قرآن»: ئادەم پەرۋەردىگارىنىڭ (ئەمرىگە) خىلاپلىق قىلدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئازدى.

غَوَى الشَّيْطَانُ فُلاَنًا: پالانىنى شەيتان ئازدۇردى.

غَوِيَ يَغْوَى غِوَايَةً: ئازدى، گۇمراھ بولدى، ھالاك بولدى.

غَوٍ: ئازغۇچى، نەپسى-خاھىشىغا بېرىلگۈچى.

غَوِيْثٌ: قۇتقۇزۇش بۇيۇمى.

غَوِيطٌ: چوڭقۇر.

بِئْرٌ غَوِيْطَةٌ: چوڭقۇر قۇدۇق.

غَوِيٌّ ج أَغْوِيَاءُ م غَوِيَّةٌ ج غَوِيَّاتٌ: ئازغۇچى، قايمۇققۇچى، نەپسى-خاھىشىغا بېرىلگۈچى.

﴿قَالَ لَهُ مُوسَى إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُبِيْنٌ﴾ «قرآن»: مۇسا ئۇنىڭغا: «سەن ھەقىقەتەن ئاشكارا گۇمراھ ئىكەنسەن»، دېدى.

غَيْبٌ ج غِيَابٌ وَ غُيُوبٌ: غەيب، غايىب، يوشۇرۇن، سەزگۈ ئەزا بىلەن سەزگىلى بولمايدىغان.

سَمِعْتُ صَوْتًا مِنْ وَرَاءِ الْغَيْبِ: غايىبتىن بىر ئاۋاز ئاڭلىدىم.

عَالِمُ الْغَيْبِ: غەيبنى بىلگۈچى.

عَالَمُ الْغَيْبِ: غەيب دۇنيا، ئاخىرەت، ئۇ دۇنيا.

عَلاَّمُ الْغُيُوبِ: غەيبنى بىلگۈچى ئاللاھ.

غَيْبًا: يادلاپ، ياد ئېتىپ.

غَيْبًا وَ مَشْهَدًا: ئارقىسىدا ۋە ئالدىدا.

عَنْ ظَهْرِ غَيْبٍ: يادقا.

غِيَابٌ: قاتناشماسلىق، ھازىر بولماسلىق.

غَيَابَةٌ ج غَيَابَاتٌ: كۆلن نۇرى؛ چوڭقۇرلۇق، قۇدۇقنىڭ تېگى.

﴿وَأَلْقُوهُ فِي غَيَابَةِ الْجُبِّ﴾ «قۇرئان»: ئۇنى قۇدۇققا تاشلىۋېتىڭلار.

غِيَابِيٌّ: بىۋاسىتە قاتناشمىغان، سىرتقى.

حكمٌ غيابيٌّ: سىرتتىن چىقىرىلغان ھۆكۈم.

غِيَارٌ: ئۆزگەرتمەك، ئالماشتۇرماق، زاپچاس.

قِطْعَةُ غِيَارٍ: زاپچاسلار.

غِيَاثٌ: قۇتقۇزۇش بۇيۇمى.

غِيَاصَةٌ: غەۋۋاسلىق، غەۋۋاسلىق كەسپى.

غَيْبَةٌ: قاتناشماسلىق، كەلمەسلىك، ھازىر بولماسلىق، قەبرە، ئۇيمان يەر.

غِيبَةٌ غەيۋەت.

«كَمْ مِنْ مَرَّةٍ نَهَيْتُكَ عَنْ غِيبَةِ النَّاسِ»: كىشىلەرنىڭ غەيۋىتىنى قىلىشتىن سېنى كۆپ قېتىم توستۇم.

غَيْبُوبَةٌ: ھوشسىزلىق، ھوشىنى يوقاتماق.

صَحَا مِنْ غَيْبُوبَتِهِ: ھوشىغا كەلدى.

غَيْبِيٌّ: مېتافىزىكىلىق.

غَيْثٌ ج غُيُوثٌ وَ أَغْيَاثٌ: يامغۇر.

نَزَلَ الْغَيْثُ فَنَبَتَ الْعشْبُ: يامغۇر يېغىپ، ئوت-چۆپلەر ئۈنۈپ كەتتى.

﴿وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا﴾ «قۇرئان»: ئۇلار (يامغۇرنىڭ يېغىشىدىن ئۈمىدسىزلەنگەندىن كېيىن)، ئاللاھ يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرىدۇ.

غَيِدَ يَغْيَدُ غَيَدًا: ئىرغاڭلىدى.

غَيِدَتِ الْفَتَاةُ فِي مَشْيَتِهَا: قىز ئىرغاڭلاپ ماڭدى.

غَيَدٌ: يۇمشاقلىق، سىلىقلىق؛ زىلۋا.

غَيْدَاءُ ج غِيدٌ: نازىنىن، غۇنچە بوي ئايال.

غَيْر: باشقىسى، غەيرىي، ئەمەس، ياق، يوق، بۆلەك، سىرت.

غَيْرُ صَافٍ پاكىز ئەمەس.

غَيْرُ مَشْرُوعٍ: ئۇيغۇن ئەمەس، قانۇنسىز.

عَلَى غَيْرِ الْعَادَةِ: غەيرىي، باشقىچە.

غَيْرُ مُفِيدٍ: پايدىسىز.

غَيْرُ رَسْمِيٍّ: غەيرىي رەسمىي.

﴿فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَاعَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ «قۇرئان»: كىمكى ئۆز ئىختىيارىچە ئەمەس، ئىلاجىسىزلىقتىن ھاياتىنى ساقلاپ قالغۇدەك يېسە، ئۇنىڭغا ھېچ گۇناھ بولمايدۇ.

عَلَى غَيْرِ أَسَاسٍ: ئاساسسىز.

غَيْرُ أَنَّ: لېكىن، بىراق، ئەمما، شۇنداق بولسىمۇ، يەنىلا.

إِلَى غَيْرِ رَجْعَةٍ: بارسا كەلمەسكە كەتمەك.

جَاءَ الطُّلَّابُ غَيْرَ مُحَمَّدٍ: مۇھەممەدتىن باشقا ئوقۇغۇچىلارنىڭ ھەممىسى كەلدى.

غَيْرُ وَاحِدٍ: پەقەت بىرلا.

كَلَامُكَ غَيْرُ مَفْهُومٍ: سۆزۈڭ چۈشىنىكسىز.

غَيْرُ مَأْلُوفٍ: يات، يېگانە.

فِي غَيْرِ الْكُلْفَةِ: بەھۇزۇر، ئەركىن، ئىختىيارى، بىمالال، تەبىئىي.

الْغَيَرُ ج أَغْيَارٌ: زامانىنىڭ ئۆزگىرىشچان ۋەقەلىكلىرى.

غَيْرَانُ م غَيَارَى: كۈنلەمچى؛ قىزغىن؛ ۋىجدانلىق، غەيرەتلىك.

«نَدْعُو جَمِيعَ الْغَيَارَى عَلَى مَصْلَحَةِ الْوَطَنِ لِصَدِّ الْمُعْتَدِينَ»: ۋەتەننىڭ مەنپەئىتى ئۈچۈن بارلىق ۋىجدانلىق كىشىلەرنى تاجاۋۇزچىلارنى توسۇشقا چاقىرىمىز.

غِيْرَةٌ: كۈنلەش، قورۇش؛ قىزغىنلىق، غەيرەت.

أَحْرَقَتِ الْغِيْرَةُ صَدْرَهُ: كۈنلەش ئۇنىڭ يۈرىكىنى

ئۆرتىدى.

غِيرَةٌ ج غِيَرٌ: ئۆزگەرتمەك، ئىسلاھ قىلماق.

غَيْرِيٌّ: خالىس، ئادىل، ئۆز مەنپەئىتىنى كۆزلىمەيدىغان.

غَيْرِيَّةٌ: خالىس، ئادىل، ئۆز مەنپەئىتىنى كۆزلىمەيدىغان.

غَيْسَرٌ ج غَيَاسِرُ: قەرەللىك ئارشاڭ.

غَيْضٌ: ئاز، ئازغىنە؛ چۈشۈپ كەتكەن ھامىلە.

أَعْطَاهُ غَيْضًا مِنْ فَيْضٍ: ئۇنىڭغا جىق نەرسىدىن ئازراق بەردى.

غَيْضَةٌ ج غِيَاضٌ: ئورمانلىق، توقايلىق.

غَيْطٌ. غِيطَانٌ: ئېتىز؛ باغ، بوستان، ئېكىنزار.

غِيطَانِيٌّ: يەر ئىگىسى، باغۋەن.

غَيْظٌ: غەزەپلەنمەك، ئاچچىقلانماق.

﴿عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ﴾ ‹قۇرئان›: ئۇلار سىلەرگە بولغان ئاچچىقىدىن بارماقلىرىنى چىشلەيدۇ.

غَيْلٌ ج أَغْيَالٌ وَ غُيُولٌ: ھامىلىدار ئايالنىڭ سۈتى، ئېقىن سۇ، بۇلاق سۈيى.

أُمُّ غَيْلَانَ: ئەرەب يېلىمى دەرىخى.

غِيلَةٌ: مەككارلىق، ھىيلىگەرلىك، ئالدامچىلىق.

مَاتَ غِيلَةً: زىيانكەشلىك بىلەن ئۆلدى.

قُتِلَ غِيلَةً: ئۇ قەستلەپ ئۆلتۈرۈلدى.

غَيْلَمٌ ج غَيَالِمُ: ئەركەك تاشپاقا؛ قۇدۇقتىكى سۇ كۆزى؛ بىراۋ، بىركىم.

مَا بِالدَّارِ غَيْلَمٌ: ھويلىدا ھېچكىم يوق.

غَيْمٌ ج غُيُومٌ: بۇلۇت، قارا بۇلۇت.

«اِنْقَشَعَتِ الْغُيُومُ وَصَفَتِ السَّمَاءُ»: بۇلۇتلار تارقاپ، ئاسمان سۈزۈلدى.

تَلَبَّدَتِ السَّمَاءُ بِالْغُيُومِ: ئاسمانىنى بۇلۇت قاپلاپ كەتتى.

غَيْمَانٌ م غَيْمَى: ئۇسسۇز، چاڭقىغان.

غَيْهَبٌ ج غَيَاهِبُ: قاراڭغۇ، زۇلمەت.

«أَلْقَى بِهِمْ فِي غَيَاهِبِ السُّجُونِ»: ئۇلارنى قاراڭغۇ زىندانغا تاشلىدى.

غَيُورٌ: كۈنلەمچى؛ قىزغىن، غەيرەتلىك، قورۇغۇچى.

«كَانَ غَيُورًا فَلَمْ تَسْتَطِعْ زَوْجَتُهُ الْعَيْشَ مَعَهُ»: ئۇنىڭ كۈنلەمچىلىكىدىن ئايالى ئۇنىڭ بىلەن ئۆتۈشكە مۇمكىن بولمىدى.

غَيَّا يُغَيِّي تَغْيِيَةً الرَّايَةَ: بايراق قادىدى.

غَيٌّ: گۇمراھلىق، ئازغۇنلۇق؛ زىيانكارلىق.

﴿قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ﴾ ‹قۇرئان›: ھىدايەت گۇمراھلىقتىن ئېنىق ئايرىلدى.

تَمَادَى فِي غَيِّهِ: گۇمراھلىقتا ئەزۋەيلەپ كەتتى.

غَيَّانٌ: ئازغۇچى، نەپسى-خاھىشىغا بېرىلگۈچى.

غَيَّبَ يُغَيِّبُ تَغْيِيبًا: يوشۇردى؛ يوشۇرۇندى.

غَيَّبَ عَنْهُ: ئۇنىڭدىن يىراقلاشتى.

«لَمْ يُقَدِّرْهُ النَّاسُ إِلَّا بَعْدَ أَنْ غُيِّبَ»: كىشىلەر ئۇنىڭ پەقەت ئۆلگەندىن كېيىنلا قەدرىنى بىلدى.

غَيَّةٌ: خاتا، خاتالىق؛ ئازغۇنلۇق، گۇمراھلىق، ئىشتىياق.

اِبْنُ غَيَّةٍ: نىكاھسىز تۇغۇلغان بالا.

غَيَّرَ يُغَيِّرُ تَغْيِيرًا الشَّيْءَ: ئالماشتۇردى، تېگىشتى؛ ئۆزگەرتتى.

﴿إِنَّ اللهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ﴾ ‹قۇرئان›: ھەر قانداق بىر قەۋم ئۆزىنىڭ ئەھۋالىنى ئۆزگەرتمىگۈچە، ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى ئۆزگەرتمەيدۇ.

غَيَّرَ فِكْرَةً: پىكرىنى ئۆزگەرتتى.

غَيَّرَ مَلَابِسَهُ: كىيىملىرىنى يەڭگۈشلىدى.

«غَيَّرَتْهُ غِيَرُ الدَّهْرِ فَأَصْبَحَ إِنْسَانًا آخَرَ»: زاماننىڭ ۋەقەلىرى ئۇنى باشقىچە بىر ئادەمگە ئۆزگەرتىۋەتتى.

غَيَّضَ يُغَيِّضُ تَغْيِيضًا الأَسَدُ: يولۋاس ئورمانلىققا كۆنۈپ كەتتى.

غَيَّضَ فُلاَنٌ الثَّمَنَ: باھانى چۈشۈردى.

غَيَّضَ دَمْعَهُ: يىشنى توختاتتى.

غَيَّظَ يُغَيِّظُ تَغْيِيظًا: ئۇنىڭ ئاچچىقىنى كەلتۈردى، ئوغسىنى قايناتتى.

غَيَّمَ يُغَيِّمُ تَغْيِيمًا السَّمَاءُ: ئاسمان بۇلۇتلۇق بولدى، ھاۋا تۇتۇق بولدى.